

ЗАКОН ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

(консолидиран текст)

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува организацијата, функционирањето и управувањето во средното образование, како дел од системот на воспитанието и образованието.

Член 2

Во средното образование се остваруваат планови и програми за гимназиско и стручно образование.

Средното образование се остварува во средни училишта кои се организираат како јавни средни училишта (средно општинско училиште, односно средно училиште на Градот Скопје и државно средно училиште) и приватно средно училиште.

Државните средни училишта се основаат само за остварување на планови и програми за средно образование на одредени категории на ученици за кои државата има посебен интерес.

Дејноста што се остварува во средното училиште е од јавен интерес и се врши како јавна служба.

Средното училиште има својство на правно лице и се запишува во Централниот регистар на Република Македонија. [2](#)

Член 3

Средното образование е задолжително за секој граѓанин, под еднакви услови утврдени со овој закон.

Средното образование во јавните средни училишта е бесплатно.

Не се дозволени дискриминации засновани на пол, раса, боја на кожата, национално и социјално потекло, политичко и верско уверување, имотната и општествената положба.

Член 4

Воспитно - образовната дејност во средното училиште се изведува на македонски јазик и кирилско писмо.

За припадниците на заедниците кои следат настава на јазик различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, воспитно - образовната дејност во јавните средни училишта се изведува на јазикот и писмото на соодветната заедница на начин и под услови утврдени со овој закон.

Учениците од став 2 на овој член задолжително го изучуваат и македонскиот јазик.

Во јавните средни училишта наставата може да се изведува и на еден од светските јазици.

Во приватните училишта наставата може да се изведува и на странски јазик.

Член 5

Странските државјани и лица без државјанство можат да се здобијат со средно образование, на начин и под услови утврдени со овој закон.

Член 6

Јавно училиште може да остварува дејност во странство, исто како и во своето седиште под услови утврдени со овој закон, а по претходна добиена согласност од министерството надлежно за вршење на работите од областа на образованието (во натамошниот текст: Министерството).

Член 7

Во средното училиште е забрането секакво политичко и верско организирање и дејствување.

Во средното училиште не се дозволува организирање на верско образование.

Во средното училиште е забрането истакнување на партиски и верски обележја.

Член 8

Средните училишта имаат печат. Во средината на печатот е грбот на Република Македонија, а од страната името на Република Македонија и името на училиштето и местото.

Член 9

Развојот на образованието во државните училишта се утврдува со програма која ја донесува Владата на Република Македонија, во согласност со развојните документи на Република Македонија.

Член 9-а

(1) Средното училиште собира, обработува, чува, испраќа и користи податоци содржани во збирките на податоци согласно со прописите за заштита на личните податоци, за потребите на интегрираната база на податоци која ја води Министерството.

(2) Збирките на податоци од ставот (1) на овој член се водат за следниве цели:

- унапредување на процесите и процедурите потребни за управувањето со човечките ресурси, финансиите и инфраструктурата во средните училишта,
- обезбедување навремени, конзистентни, целосни и точни податоци што ќе претставуваат поддршка на процесот на донесување одлуки, спроведувањето на образовната политика и планирањето на реформите во средното образование,
- обезбедување на податоци неопходни за функционирање на други потсистеми (електронски дневник, државна матура, училишна матура, завршен испит и екстерно

проверување на постигањата на учениците) во средното образование и - ефикасно управување со распределбата на средствата во децентрализираниот образовен систем, планирањето на изградба и реконструкцијата на училишната инфраструктура и унапредувањето на професионалниот развој на вработените во средните училишта.

Член 9-б

Во средното училиште се водат следниве збирки на податоци:

- 1) збирка на податоци за учениците запишани во средното училиште;
- 2) збирка на податоци за родители, односно старатели на ученици запишани во средното училиште и
- 3) збирка на податоци за вработените во средното училиште.

Член 9-в

(1) Збирката на податоци за учениците запишани во средното училиште од членот 9-б точка 1 од овој закон опфаќа ЕМБГ, презиме, татково име и име на ученикот, датум и место на раѓање, пол, припадност на заедница, мајчин јазик на ученик, адреса, место на живеење, контакт телефон, е-меил адреса, посебна образовна потреба, статус на ученикот (редовен/вонреден).

(2) Збирката на податоци за податоци за родители, односно старатели на ученици запишани во средно училиште од членот 9-б точка 2 од овој закон опфаќа сродство со ученикот, име и презиме, датум и место на раѓање, пол, припадност на заедница, адреса и место на живеење, контакт телефон, е-меил адреса, степен на образование.

(3) Збирка на податоци за вработените во училиштето од членот 9-б точка 3 од овој закон опфаќа ЕМБГ, презиме, татково име и име на вработениот, пол, припадност на заедница, датум и место на раѓање, адреса, место на живеење, општина, привремена адреса и место на живеење, државјанство, вид и степен на образование, последно завршено училиште/факултет, претходно работно искуство, категорија на вработен, работно место со фонд на часови, контакт телефон, број на службен телефон, е-меил адреса, вид на транспорт до работното место кој користи вработениот, инвалидитет, ФЗО подрачна единица, ПИОМ број, датум на вработување, датум на престанок на работен однос, основ за престанок на работен однос, статус на вработен (на неопределено/определено време).

(4) Лични податоци од ставовите (1) и (2) на овој член средното училиште ги добива од родителите/старателите на учениците, а личните податоци од ставот (3) на овој член ги добива од вработените во училиштето.

Член 9-г

(1) Родителот или вработен во училиштето во случај на промена на податок е должен да го извести училиштето во рок од седум дена од денот на настанатата промена, а училиштето е должно во рок од три дена да изврши промена во збирката на податоци.

(2) Родителот или вработен во училиштето имаат право на пристап до личните податоци содржани во членот 9-б од овој закон, како и да добијат препис или да ја копираат информацијата за личниот податок.

(3) Родителот или вработен во училиштето имаат право да бараат исправка на личен податок, со поднесување на писмено барање до училиштето.

(4) Училиштето е должно во рок од 30 дена да направи исправка и да го извести родителот, односно вработениот во училиштето за направената исправка.

Член 9-д

(1) Директорот на средното училиште, од редот на вработените во училиштето овластува лице, односно лица за обработка на личните податоци од членот 9-в од овој закон.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член имаат обврска личните податоци да ги чуваат во тајност. До личните податоци пристап можат да имаат и други овластени стручни лица овластени од министерот, на кои овие податоци им се потребни заради реализација на државната матура, училишната матура, завршниот испит и екстерното проверување на постигањата на учениците и електронскиот дневник, согласно со закон.

Член 9-ѓ

За целите на научните истражувања и подготовка на статистички анализи, личните податоци можат да се користат, објават и чуваат, но не во форма која овозможува идентификација на лицето на кое се однесуваат личните податоци.

Член 9-е

(1) Збирката на податоци за учениците и збирката на податоци за родители, односно старатели на ученици кои ги води средното училиште се чуваат една година по завршувањето на средното образование на ученикот, односно една година по негово испишување од средното училиште.

(2) Збирката на податоци за вработените кои ги води средното училиште се чуваат до престанокот на работниот однос на вработениот во средното училиште.

Член 9-ж

Начинот на обработка на личните податоци, лицата кои се овластени да ги користат податоците содржани во поединечните збирки на лични податоци од членот 9-д од овој закон, критериумите според кои се утврдува нивото на пристап на лицата кои се овластени да ги обработуваат личните податоци, техничките и организациските мерки за обезбедување тајност и заштита на обработката на личните податоци, начинот на уништување по истекувањето на рокот на чување на личните податоци и други мерки ги пропишува министерот.

II. ОСНОВАЊЕ И ПРЕСТАНОК НА СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА

Член 10

(1) Средно општинско училиште може да основа општината.

(2) Одлука за основање на средно општинско училиште донесува советот на општината по претходно прибавено мислење од Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата).

(3) Средно училиште на Градот Скопје може да основа Советот на Градот Скопје.

(4) Одлука за основање на средно училиште на Градот Скопје донесува Советот на Градот Скопје по предлог на советот на општината, а по претходно прибавено мислење од Владата.

(5) Државно средно училиште основа Владата.

(6) Приватно средно училиште може да основа домашно и странско правно и физичко лице врз основа на одобрение, согласно со овој закон.

(7) Општината, градот Скопје, односно Владата може да основа и меѓународно јавно училиште во кое се остваруваат наставени планови и програми на некој од светските странски јазици (англиски, француски, германски), кои на предлог на Бирото, односно Центарот за стручно образование и обука, ги донесува министерот.

Член 11

Средно училиште може да се основа, ако:

- постојат потреби на општината, градот Скопје, односно државата од одреден вид кадри,
- се донесени наставни планови и програми за воспитно-образовна работа,
- се обезбедени соодветни простории и опрема за остварување на средното образование,
- со финансиски план е обезбедено одржливо ниво на финансирање најмалку за една генерација на ученици во училиштето,
- е обезбеден потребен број лица кои ги исполнуваат условите утврдени за наставници и стручни соработници во средното образование, кои дале изјава дека ќе се пријават на јавниот оглас и дека ќе засноваат работен однос, ако на јавниот оглас бидат избрани и
- се исполнети и другите услови кои се утврдени со нормативите и стандардите за основање на средно училиште заради вршење на средно образование.

Условите од ставот 1 алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 на овој член важат и при основање на приватно средно училиште.

Нормативите и стандардите од ставот 1 алинеја 6 на овој член за основање на средно училиште ги донесува министерот надлежен за вршење на работите од областа на образованието (во натамошниот текст: министерот), на предлог на Бирото за развој на образованието.

Член 11-а

Покрај условите утврдени во членот 11 од овој закон, за основање на приватно средно училиште основачот треба да приложи банкарска гаранција дека ќе биде во состојба да ги надомести средствата кои учениците ги уплатиле на приватното средно

училиште кое престанало со работа и другите трошоци кои ќе ги имаат учениците заради префрлувањето во друго средно училиште во земјата.

Висината на банкарската гаранција од ставот 1 на овој член ја утврдува министерот во зависност од бројот на предложените паралелки во елаборатот за основање, како и од висината на надоместокот кој се уплаќа за школување.

Основачот на приватното средно училиште кон барањето одобрение за основање на приватно средно училиште доставува и наставни планови и програми усогласени со Концепцијата за државна матура, училишна матура и завршен испит.

Член 11-б

Постапката за основање средно училиште започнува со доставување на барање за одобрение за основање на средно училиште со елаборат за основање и предлог основачки акт за основање на средно училиште.

Член 11-в

Елаборатот за основање на средно училиште особено ги содржи: податоците за основачот, видот, односно видовите на средното образование кое ќе се остварува во средното училиште, наставните планови и програми, името бројот на паралелки, просторните услови и опрема за остварување на средното образование, изворот на финансиските средства за вршење на средното образование, можноста за обезбедување на потребниот број наставници и стручни соработници кои можат да бидат вработени во средното училиште и план за начинот на кој ќе бидат исполнети другите услови кои се утврдени во нормативите и стандардите за основање на средно училиште.

Барањето за одобрение за основање на средно училиште со елаборатот за основање на средно училиште и предлог основачки акт за основање на средно училиште се доставува до Министерството.

За утврдување на исполнетоста на условите од членовите 11 и 11-а на овој закон министерот формира комисија составена од претставници од Министерството и Државниот просветен инспекторат.

За наставните планови и програми од ставот 1 на овој член дава мислење Бирото за развој на образованието, односно Центарот за стручно образование и обука.

Член 12

Одлука за давање одобрение за основање на приватно средно училиште донесува Владата по претходно мислење од Министерството, Бирото за развој на образованието и Центарот за стручно образование и обука, доколку се исполнети условите утврдени во членот 11 став 1 алинеи 2, 3, 4, 5 и 6, како и условите од членот 11-а на овој закон.

Член 13

Со Одлуката на Владата на Република Македонија за давање одобрение за основање на приватно средно училиште се утврдува:

- воспитно - образовното подрачје, односно видот на средното образование за кое се основа приватното училиште;
- потребен наставен кадар, опрема, простор според педагошки стандарди и нормативи;
- бројот на учениците;
- јазикот на кој ќе се изведува наставата;
- програмата за воспитно - образовната дејност и
- почетокот со работа на приватното училиште.

Член 13-а

По донесувањето на одлуката за давање одобрение за основање на приватно средно училиште, основачот донесува основачки акт, според предлогот на основачкиот акт од членот 11-б на овој закон кој бил приложен кон барањето на одобрение за основање на приватно средно училиште.

Член 14

Одобрението може да се измени или прошири во случај кога основачот бара промена на видот на средното образование или проширување на програмата за воспитно - образовната дејност.

Член 15

Владата на Република Македонија може да го одземе одобрението по предлог на Министерството, ако:

- основачот основа приватно училиште спротивно на актот за одобрение од член 13 и
- се утврди дека приватното училиште повеќе не ги исполнува условите од член 11 став 1 алинеи 2, 3, 4, 5 и 6

на овој закон или не ги спроведува одредбите од овој закон и подзаконските акти што произлегуваат од него.

Одобрението може да престане и по барање на основачот.

Член 15-а

Кога основачот ќе утврди дека престанала потребата од приватното средно училиште, или не е во состојба да ја финансира неговата дејност, го известува за причините органот на управување на приватното средно училиште и другите соосновачи или содружници или акционерите кога основач е правно лице и им дава рок од најмалку 30 дена да одлучат дали приватното средно училиште ќе продолжи да работи со обезбедување на сопствени извори на финансиски средства, односно дали финансирањето на приватното средно училиште ќе го преземе еден од соосновачите, ако приватното средно училиште го основале два или повеќе основачи, или некој од содружниците или акционерите, ако основач на приватното средно училиште е едно правно лице.

Ако органот на управување, односно соосновач, содружник или акционер од ставот 1 на овој член го известува основачот дека не постојат услови за вршење на воспитно-образовната дејност со сопствени извори на финансирање или со средства на еден од

основачите, односно содружник или акционер, основачот донесува одлука за престанок на приватното средно училиште. Во одлуката основачот е должен да го утврди начинот на кој учениците ќе го продолжат средното образование.

Ако средствата што основачот ги обезбедил за извршување на дадените гаранции не се доволни за остварување на правото на учениците да го продолжат школувањето, основачот за исполнување на дадените гаранции одговара неограничено со целиот свој имот.

По донесувањето на одлуката за престанок, односно одземање на одобрението за основање на приватното средно училиште, министерот донесува решение за негово бришење од Централниот регистар за средни училишта и поднесува барање за бришење на приватното средно училиште од Централниот регистар.

Во случај на престанок на приватното средно училиште кога е исполнет условот од ставот 2 на овој член, или кога е одземено одобрението за основање на приватно средно училиште, министерот ќе донесе решение со кое ќе обезбеди завршување на учебната година на учениците во приватното средно училиште кое е во ликвидација или префрлување на учениците во друго средно училиште во земјата. Со решението ќе се активира и банкарската гаранција која ја дал основачот за да можат да се надоместат средствата кои учениците ги уплатиле на приватното средно училиште кое престанало со работа и другите трошоци кои ќе ги имаат учениците заради завршување на учебната година или префрлање во друго средно училиште.

Член 16

Приватното средно училиште може да престане со стечај согласно со Законот за стечај.

Банкарската гаранција што согласно со овој закон ја дава основачот на приватното средно училиште не влегува во стечајната маса и се користи исклучиво за намената за која е дадена согласно со овој закон.

Ако средствата од гаранцијата што согласно со овој закон ја дал основачот на приватното средно училиште и средствата од стечајната маса не се доволни за надомест за средствата што учениците ги уплатиле на приватното средно училиште кое престанало со работа и на другите трошоци што ќе ги имаат учениците заради префрлувањето во други средни училишта во земјата, основачот одговара неограничено со целиот свој имот согласно со Законот за стечај и Законот за установите.

Член 17

Мрежата на јавните средни училишта ја утврдува Владата на Република Македонија, по предлог на општините и на Градот Скопје.

Член 18

Основачот е должен при основање на јавно училиште да формира комисија, која во согласност со овој закон, извршува подготовка за работата на училиштето.

Член 19

(1) Средното училиште може да започне со работа откако министерот ќе донесе решение за верификација на средното училиште.

(2) Министерот, во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето за верификација на средното училиште, донесува решение со кое одлучува по барањето за верификација на средното училиште (во натамошниот текст: решение за верификација).

(3) Доколку министерот не донесе решение за верификација, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од ставот (2) на овој член, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена да поднесе барање до писарницата на министерот и министерот да донесе решение.

(4) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот.

(5) Кон барањето за донесување на решението за верификација барателот доставува и копија од барањето од ставот (2) на овој член.

(6) Министерот е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесување на барањето од ставот (3) на овој член до писарницата на министерот, да донесе решение со кое барањето за верификација е уважено или одбиено. Доколку министерот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на министерството.

(7) Доколку министерот не донесе решение во рокот од ставот (6) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

(8) Инспекторот е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (7) на овој член да изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор го информира подносителот на барањето.

(9) Инспекторот по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го одобри или одбие барањето и да го извести Државниот управен инспекторат за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

(10) Доколку министерот не одлучи во рокот од ставот (9) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена, во кој министерот ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(11) Доколку министерот не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (10) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(12) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (7) на овој член, подносителот на барањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

(13) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот (12) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето од ставот (7) на овој член и/или не поднесе пријава согласно со ставот (11) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во надлежниот орган дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(14) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (13) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(15) Во случајот од ставот (14) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

(16) Во случаите од ставот (15) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето.

(17) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (13) на овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

(18) Доколку министерот не одлучи во рок од ставот (9) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

(19) Подзаконскиот акт од ставот (4) на овој член се донесува во рок од 15 дена од денот на донесувањето на овој закон.

(20) По донесувањето на подзаконскиот акт истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството.

Член 19-а

(1) Средните училишта по добивањето на решението за верификација се запишуваат во Централниот регистар за средни училишта кој го води Министерството.

- (2) Секоја општина за своето подрачје води регистар на општински средни училишта.
- (3) Податоците од регистрите на општините се доставуваат до Централниот регистар.
- (4) Поблиски прописи за начинот на верификација на средното училиште во целина, односно негов дел и за начинот на водење на регистрите донесува министерот.

Член 20

Средното училиште престанува со работа ако не се спроведуваат одредбите од овој закон и подзаконските акти што произлегуваат од него.

Постапката за престанување на работа на државното средно училиште ја покренува и води Министерството, на предлог на Државниот просветен инспекторат.

Постапката за престанување на работа на општинското средно училиште ја покренува и води општината, односно Градот Скопје, на предлог на Државниот просветен инспекторат и со согласност од Министерството.

Основачот на јавното училиште донесува акт за престанување на работата на средното училиште и тој е должен да им обезбеди на учениците продолжување на образованието на трошок на основачот.

Јавното училиште по донесување на актот за престанување со работа се брише од регистрите.

Актот за престанување со работа на средното училиште се објавува во „Службен весник на Република Македонија“, а за општинските средни училишта и во службениот гласник на општината, односно Градот Скопје.

Основачот по донесувањето на актот за престанување со работа на средното училиште, во рок од три дена од денот на донесувањето на актот, го известува Централниот регистар на Република Македонија за бришење од регистарот.

III. ВОСПИТНО - ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ ВО СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 21

(1) Со наставните планови (во натамошниот текст: планови) и наставните програми (во натамошниот текст: програми) се уредуваат целите, наставните подрачја, теми и содржини, образовните стандарди и профилот на наставникот кој ја реализира наставата.

(2) Програмите се изработуваат според модел на програми кој го донесува министерот на предлог на Бирото за развој на образованието и Центарот за стручно образование и обука. Во моделот се утврдува и флексибилноста во реализација на наставните подрачја и теми.

(3) Со плановите и програмите од став 1 на овој член се утврдуваат и други облици на воспитно - образовна дејност.

(4) Со наставните програми се определува задолжителното користење на информатичко-комуникациските технологии во училиштето за реализација на воспитно-образовната работа.

Член 22

Плановите и програмите за јавните училишта ги предлага Биро за развој на образованието, а ги донесува министерот.

Планови и програми од став 1 на овој член можат да предлагаат општините, односно Градот Скопје училишта, претпријатија, установи и други правни лица за задоволување на нивните посебни потреби (преквалификации, доквалификации и слично).

Член 23

Воспитно - образовната работа во средните училишта се остварува во учебни години.

Учебната година во средните училишта почнува по правило на 1 септември, а завршува на 31 август наредната година.

Поблиски прописи за организација на учебната година во јавните училишта донесува министерот.

Член 24

Средното училиште е должно да го оствари годишниот фонд наставни часови утврдени со плановите и програмите.

Член 24-а

(1) За развивање на различните интереси на учениците, средното училиште организира училишни екскурзии коишто се определени со годишната програма за работа на училиштето.

(2) Учениците во училишните екскурзии се вклучуваат доброволно.

(3) За учениците што покажуваат особен успех по одделни предмети се организираат натпревари на општинско, регионално и државно ниво.

(4) Натпреварите ги организираат акредитирани здруженија на наставници.

(5) Здруженијата на наставниците треба да бидат акредитирани од комисија за акредитација на здруженија на наставници, формирана од министерот.

(6) Комисијата е составена од седум членови, од кои по двајца се претставници од Министерството, Бирото и Центарот за стручно образование и обука и еден претставник од мнозинскиот синдикат на наставници. Еден член од комисијата е претседател, кој го именува министерот.

(7) Основни критериуми за акредитација на здруженијата на наставници за организирање на натпреварите се: натпреварите на учениците да се организирани од страна на наставници што изведуваат настава по одделен наставен предмет (сроден

предмет или научна област на која припаѓа наставниот предмет), здруженијата на наставниците да се регистрирани како здружение најмалку три години до денот кога аплицираат за организирање на натпревари и да обезбеди организирање на натпревари на целата територија на Република Македонија на сите наставни јазици.

(8) За освоено прво место на натпревар на државно ниво на ученикот и неговиот наставник им се доделува парична награда, чија висина ја утврдува министерот, на предлог на комисијата од ставот (6) на овој член.

(9) Висината на паричната награда од ставот (8) на овој член е во износ најмногу до 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата.

(10) Начинот и поблиските критериуми на организирање и изведување на натпреварите на учениците по одделни предмети на општинско, регионално и државно ниво го утврдува министерот, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука.

(11) Начинот на изведувањето на училишните екскурзии на учениците го утврдува министерот, на предлог на Бирото.

Член 24-б

(1) Министерството, за освоено прво, второ или трето место на меѓународен натпревар од областа на математиката и природните науки, на ученикот и на наставникот кој го подготвувал ученикот за натпреварот, поединечно им доделува парична награда во износ од 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата за освоено прво место, 40% за освоено второ место и 30% за освоено трето место.

(2) Под меѓународен натпревар од ставот (1) на овој член се подразбира натпревар на кој учествуваат ученици од најмалку десет различни држави.

(3) За доделување на паричната награда од ставот (1) на овој член, Министерството објавува јавен повик еднаш во годината.

(4) Министерството, во соработка со Центарот за стручно образование и обука, може да организира избор за најдобар ученик во структурата од завршните години на образованието во стручното образование.

(5) На ученикот кој е избран за најдобар ученик во структурата од завршните години на образованието во стручното образование и на наставникот кој го подготвувал ученикот за натпреварот, Министерството поединечно им доделува парична награда во износ од 50%, од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата.

(6) Начинот на избор за најдобар ученик во структурата од завршните години на образованието во стручното образование го утврдува министерот, на предлог на Центарот за стручно образование и обука.

Член 25

Воспитно - образовната работа не смее да се прекинува во текот на наставната година, освен за вонредни состојби (природни непогоди, епидемии и друго), за што решава основачот, а во согласност со Министерството.

Во случај на прекин на воспитно-образовната работа заради штрајк, директорот на средното училиште, по претходна согласност од градоначалникот, а за државните средни училишта од министерот, е должен да го обезбеди остварувањето на воспитно-образовната работа со замена на вработените кои штрајкуваат, за време додека трае штрајкот.

Член 26

Во средното училиште настава не се изведува за време на ученичките одмори и на денот на училиштето.

На 24 Мај - Денот на Св. Кирил и Методиј во средните училишта се организираат културни, спортски и други манифестации и на тој ден не се изведува настава.

Припадниците на заедниците кои следат настава на јазик различен од македонскиот јазик го прославуваат традиционалниот ден на просветата на соодветната заедница со културни и други манифестации.

Настава во средните училишта не се изведува за време на државните празници и други празници утврдени со закон.

Член 27

Наставниот час во јавните училишта трае 45 минути, а часот по практичната настава и вежби во претпријатија, установи и дуќани, по правило, трае 60 минути.

Член 28

Воспитно - образовната дејност во средните училишта се организира и се изведува во паралелки, групи и индивидуално.

Бројот на учениците во паралелките во јавните училишта не може да биде помал од 25 и поголем од 34 ученици.

Паралелка може да се формира и со помал број ученици утврдени во став 2 на овој член, по добиена согласност од основачот, а по претходно позитивно мислење од Министерството

Член 29

(1) Работата на средното училиште во текот на учебната година се утврдува со годишната програма.

(2) Годишната програма за работа на средното училиште (во натамошниот текст: годишна програма за работа) се изработува врз основа на програмата за развој на училиштето.

(3) Со годишната програма за работа се планира наставата согласно со наставниот план и другата воспитно-образовна работа во училиштето.

(4) Содржината на годишната програма за работа ја утврдува министерот, на предлог на Бирото.

(5) Училишниот одбор ја доставува годишната програма за работа до основачот најдоцна до 31 август во тековната учебна година.

(6) Годишната програма за работа ја донесува основачот до 30 септември за секоја тековна учебна година.

(7) По исклучок на ставот (6) на овој член, ако годишната програма за работа е доставена од средното училишта до основачот во рокот од ставот (5) на овој член, а основачот во рокот утврден во ставот (6) на овој член не ја донесе, се смета дека истата е донесена.

(8) Донесената годишна програма за работа средното училиште ја доставува до Бирото и до Државниот просветен инспекторат во електронска форма.

Член 29-а

Средното училиште на секоја втора година врши самоевалуација на работата на училиштето.

За обезбедување квалитет на наставата училишниот одбор на секои четири години донесува програма за развој на училиштето, во која се земени предвид резултатите од самоевалуацијата спроведена од страна на училишната комисија во соработка со Бирото за развој на образованието и Центарот за стручно образование и обука, советодавната и стручната помош од Бирото за развој на образованието, препораките од извештајот од интегралната евалуација спроведена од страна на Државниот просветен инспекторат, како и резултатите од екстерната евалуација содржани во годишниот извештај за работа на наставниците и стручните сработници од страна на Државниот испитен центар.

Извештајот со резултатите од самоевалуацијата училиштето го доставува до Државниот испитен центар.

Начинот, постапката и подрачјата за вршењето на самоевалуацијата на средните училишта, поблиску ги пропишува министерот.

Член 30

Министерот определува јавно средно училиште во кое се врши експеримент за воведување на нови облици и содржини на воспитно - образовна работа.

За изведување на педагошко - методска практика на студентите од наставничките факултети министерот определува јавни средни училишта.

Член 30-а

Прописите за изведувањето на наставата на еден од светските јазици во јавните средни училишта ги донесува министерот.

Член 31 [3](#)

Министерството за секој ученик во средното образование обезбедува една книга (лектира) заедно со ЦД на англиски јазик, за учениците да се стекнат со поголемо знаење на англиски јазик, преку истовремено читање и слушање на изговор на природен, мајчин англиски јазик.

Член 31-а

За развивање и унапредување на сите форми на спортски активности на учениците, најмалку пет наставници кои засновале работен однос на неопределено време во средното училиште, основаат училишен спортски клуб, согласно Законот за здруженија и фондации и Законот за спортот.

Со училишниот спортски клуб управуваат членовите непосредно.

Училишните спортски клубови средствата за финансирање ги стекнуваат од доброволни прилози, донации, подароци (во пари, добра, имотни права), завештанија и легати.

Училишниот спортски клуб може да добива средства од буџетите на општините, односно општините во градот Скопје.

Член 31-б [4](#)

Вон сила

Член 31-в

Вон сила

Член 31-г

Вон сила

Член 31-д

Вон сила

Член 31-ѓ

Вон сила

Член 31-е

Вон сила

Член 31-ж

Вон сила

Член 31-з

Вон сила

Член 31-с

Вон сила

Член 31-и

Вон сила

Член 31-ј

Вон сила

IV. ВИДОВИ СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 32

Средното образование се остварува преку планови и програми за:

- гимназиско образование;
- стручно образование;
- средно уметничко образование и
- средно образование за ученици со посебни образовни потреби.

Член 33

Во гимназиското образование се запишуваат редовни ученици кои завршиле основно образование.

Во гимназиско образование, во втора, трета и четврта година на образование, може да се запише и вонреден ученик од оправдани причини утврдени во статутот на училиштето.

Учениците во гимназиското образование полагаат државна матура или училишна матура.

Во гимназиското образование може да се реализира и програма за меѓународна матура за што согласност дава министерот.

(5) Средствата за програмата за меѓународна матура ги обезбедува Министерството. Начинот на обезбедување на средствата го утврдува министерот.

Програмата за меѓународна матура е со иста важност како и гимназиското образование.

Член 34

Во стручно образование се запишуваат редовни и вонредни ученици кои завршиле основно образование.

Јавното стручно образование може да биде од тригодишно и четиригодишно траење, и специјалистичко образование.

Во стручно оспособување до двегодишно траење се вклучуваат и лица без завршено основно образование, но непосредно со стручното оспособување се завршува и пропишаната програма за основно образование.

Програмите за стручно оспособување и стручно образование од тригодишно траење за вонредни ученици можат да се остваруваат и во установи за образование на возрасни, како и во други установи под услови и на начин утврдени со овој закон.

Член 35

По завршувањето на последната година на јавното стручно образование се полага државна матура или завршен испит.

По завршувањето на јавното стручно образование со четиригодишно траење учениците полагаат државна матура или завршен испит.

По завршувањето на јавното стручно образование со тригодишно траење учениците полагаат завршен испит.

Член 36

Во јавното уметничко образование се запишуваат редовни ученици по ликовна, музичка и балетска уметност кои завршиле основно образование.

Во средното уметничко образование можат да се запишат и надарени ученици со незавршено основно образование, по претходна согласност од Министерството, со обврска паралелно да се здобијат со основно образование.

Член 37

Учениците кои ја завршиле последната година во јавното уметничко образование полагаат државна матура или училишна матура според утврдени програми.

Член 38

Испитните програми за полагање на испитите во државна матура, училишна матура, завршен испит и меѓународна матура ги донесува министерот, на предлог на Бирото за развој на образованието.

Начинот на полагањето и оценувањето на резултатите на учениците на испитите во државната матура, училишната матура и завршниот испит од ставот 1 на овој член се уредуваат со Концепција за државна матура, училишна матура и завршен испит во јавното средно образование и со посебен пропис што го донесува министерот.

Концепција за државна матура, училишна матура и завршен испит во јавното средно образование, на предлог на Државниот матурски одбор, ја донесува министерот.

Државниот матурски одбор кој се состои од 15 члена го формира министерот од редот на стручни и компетентни лица.

Мандатот на Државниот матурски одбор е четири години.

Член 39

Во средното образование за ученици со посебни образовни потреби се образуваат ученици според сообразени програми за соодветни занимања односно образовни профили или за работно оспособување.

Во зависност од следењето на сообразените програми за соодветни занимања, односно образовни профили учениците со посебни образовни потреби можат да полагаат државна матура или завршен испит.

Член 40

Во средното образование за ученици со посебни образовни потреби се вклучуваат ученици кои се евидентирани и распоредени според видот и степенот на пречките во развојот.

Поблиски прописи за бројот на ученици со посебни образовни потреби во групите донесува министерот.

V. УЧЕНИЦИ

Член 41

Статус на ученик во средното образование се стекнува со запишување во средното училиште.

Статус на редовен ученик може да се стекне само во едно средно училиште.

Вонредни ученици се лица кои образованието го стекнуваат со самообразование, по пат на полагање испити за одреден план и програма во средното училиште.

Како вонреден ученик може да се запише лице кое исполнува еден од следниве услови:

- да е постар од 17 години;
- да е на боледување подолг период;
- да му е изречена педагошка мерка отстранување од училиштето,
- да е во работен однос и
- во други случаи утврдени со статутот на средното училиште.

Член 41-а

(1) За ученикот кој е со статус на редовен ученик во јавно средно училиште се организира бесплатен превоз до училиштето, ако ученикот не се смести во ученички дом.

(2) Ученикот од ставот (1) на овој член има право на бесплатен превоз ако местото на живеење е оддалечено најмалку 2,5 километри од средното училиште во кое ученикот е запишан и ја посетува наставата и ако избраната струка и профил не е застапена во општината во која ученикот живее.

(3) За ученикот кој користи сместување и исхрана во ученички дом не се организира бесплатен превоз до дома за време на викендите, освен за учениците со посебни образовни потреби.

(4) Ученикот со посебни образовни потреби и лицето за негова придружба имаат право на бесплатен превоз без оглед на оддалеченоста на нивното место на живеење до државното средно училиште во кое ученикот е запишан и ја посетува наставата.

(5) Начинот на организирањето на бесплатниот превоз на учениците, учениците со посебни образовни потреби и лицата за нивна придружба, од местото на живеење до јавното средно училиште, го утврдува министерот.

Член 42

Запишувањето во општинските средни училишта, односно средните училишта на Градот Скопје се врши по пат на конкурс кој го објавува Министерството во средствата за јавно информирање најдоцна до 31 март, по претходно доставени предлози од општините и Градот Скопје.

Запишувањето во државно училиште се врши по пат на конкурс кој го објавува Министерството во средствата за јавно информирање најдоцна до 31 март.

Конкурсите од ставовите 1 и 2 на овој член се објавуваат во средствата за јавно информирање што се издаваат на македонски јазик и во средствата за јавно информирање што се издаваат на јазик различен од македонскиот јазик, а на кои се изведува наставата во средното образование.

При запишувањето во прва година учениците се определуваат за образование на одреден план и програма.

Во прва година во јавното училиште како редовен ученик може да се запише лице кое не е постаро од 17 години, а ученик со посебни образовни потреби да не е постаро од 25 години.

Доколку во јавното училиште за запишување во прва година на образование се пријават повеќе ученици од утврдениот број во објавениот конкурс од ставовите 1 и 2 на овој член, по претходно мислење на јавното училиште, се применуваат дополнителни критериуми за запишување.

Како дополнителни критериуми од став 5 на овој член се утврдуваат дипломи од меѓународни и републички натпревари, резултатите од екстерното проверување запишани во свидетелство за завршена година и квалификационен испит на знаење.

Случаите на примената на утврдените дополнителни критериуми од ставовите 5 и 6 на овој член, како и определувањето на соодветни дипломи за запишување на учениците во прва година на образование во јавните училишта, поблиску ги пропишува министерот.

Поблиски услови и критериуми за запишување на ученици во јавните училишта се утврдуваат со конкурсите од ставовите 1 и 2 на овој член.

Член 43

Лице кое завршило основно училиште во странство може да се запише во средно училиште ако му се нострифицира свидетелството стекнато во странство.

Член 44

Статусот на редовен ученик во јавното училиште престанува ако ученикот:
- го завршил средното образование;

- не се запише во роковите што се определени со статутот;
- се испише;
- неоправдано не ја посетува наставата континуирано 25 наставни дена во текот на наставната година;
- е на издржување на казна затвор во траење подолго од шест месеци и
- двапати повторува во текот на средното образование.

Со посебен акт на приватното училиште се определуваат условите за престанок на статусот на ученик.

Член 45

Учениците се оценуваат по наставните предмети што ги изучуваат. Оценките на ученикот во јавните училишта се утврдуваат како: одличен (5), многу добар (4), добар (3), доволен (2) и недоволен (1). Сите оценки се преодни освен оценката недоволен (1).

Член 45-а

- (1) Следењето и проверувањето на напредокот и постигањето на успехот на учениците се врши со интерно и екстерно проверување.
- (2) Интерното проверување на постигањето на успехот на учениците го вршат наставниците во училиштето.
- (3) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се врши на крајот на секоја учебна година, освен за учениците во завршната година на средното образование, за кои екстерното проверување се врши по завршувањето на првото полугодие најдоцна до крајот на февруари во тековната учебна година.
- (4) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците го организира и спроведува училиштето преку училишна комисија.
- (5) Училишната комисија за екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците ја формира директорот на училиштето и истата е составена од пет члена: директор, стручен соработник и тројца наставници од училиштето.
- (6) Тестирањето за екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците го спроведуваат тестатори определени од училишната комисија.
- (7) Училишната комисија е должна за секоја испитна просторија да определи најмалку по еден тестатор.
- (8) Во испитна просторија за време на екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците не смеат да влегуваат наставници кои не се тестатори или помошници на тестатори.
- (9) За ученик со посебни образовни потреби вклучен во редовното образование училишната комисија задолжително определува лице - помошник на тестаторот.

- (10) Тестаторот и помошникот на тестаторот не смеат да даваат било какви информации во врска со одговорите на прашањата за време на екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците.
- (11) Тестаторот и помошникот на тестаторот може да биде наставник по било кој наставен предмет, освен по предметот по кој се врши екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците.
- (12) Начинот на формирање и работење на училишната комисија, тајноста на материјалот за екстерно проверување, начинот на проверување на тестовите од училишната комисија, како и формата и содржината на извештајот ги пропишува министерот по предлог на Државниот испитен центар.
- (13) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се врши со тестови кои ги изготвува Државниот испитен центар, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука.
- (14) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се врши по два наставни предмети, согласно со наставниот план, а врз основа на генерален распоред изготвен од страна на Државниот испитен центар, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука, освен по наставните предмети со кои учениците се стекнуваат со вештини, односно за наставните предмети за кои не може да се врши екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците.
- (15) Начинот и постапката за проверување на објективноста на наставникот при оценувањето на постигањата на успехот на учениците по наставните предмети со кои учениците се стекнуваат со вештини, односно по наставните предмети за кои не може да се врши екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците го пропишува министерот, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука.
- (16) Врз основа на генералниот распоред од ставот (14) на овој член, училишната комисија подготвува интерен распоред по паралелки, наставни предмети и наставници за спроведување на екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците во училиштето. Интерниот распоред го усвојува наставничкиот совет на училиштето.
- (17) Резултатите од екстерното проверување на постигањето на успехот на учениците од ставот (14) на овој член училиштето ги запишува во свидетелството за завршена година на образование и истите влијаат врз општиот успех на ученикот.
- (18) На ученик кој не се јавил на екстерното проверување на постигањата на успехот и истото не го оправдал со медицинска белешка, односно со потврда/доказ за учество на државен или меѓународен натпревар, му се запишува оценката недоволен (1) во свидетелството, која влијае на општиот успех на ученикот.
- (19) На ученикот му се издава свидетелство за завршена година на образование по спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците.
- (20) Резултатите запишани во свидетелството од ставот (17) на овој член се еден од критериумите за запишување на ученикот на високообразовна установа.

(21) Училишната комисија доставува извештај за спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците до Државниот испитен центар.

(22) Врз основа на добиените извештаи од училишните комисиии, Државниот испитен центар изготвува збирен извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците.

Член 45-б

Училишната комисија е должна согласно со генералниот распоред од членот 45-а став 8 на овој закон да организира дополнителен термин за екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците кои поради болест или други оправдани причини не биле во можност екстерно да бидат проверени.

Начинот на организирање и спроведување на екстерното проверување ги пропишува министерот по предлог на Државниот испитен центар.

Член 45-в

Ученикот или родителот има право да поднесе писмен приговор до училишната комисија и да направи увид на тестот од членот 45-а став 7 на овој закон во рок од три дена од денот на соопштувањето на резултатите.

Ако училишната комисија утврди разлика меѓу објавениот резултат и резултатот содржан во тестот од ставот 1 на овој член го зема како конечен резултатот содржан во тестот и за тоа го информира Државниот испитен центар.

Училишната комисија во рок од три дена од денот на добивањето на приговорот од ставот 1 на овој член е должна да одлучи по приговорот.

Член 46

Општиот успех на ученикот се утврдува врз основа на годишните оценки од сите задолжителни предмети на крајот на годината и оценките од екстерното проверување на постигањата на успехот на ученикот, а за учениците упатени на поправен испит по завршувањето на поправните испити.

За учениците за кои наставата не се изведува по полугодија општиот успех се утврдува со завршување на образованието.

Член 47

Ако ученикот не е задоволен со некои од годишните оценки што му се соопштени, во рок од три дена од соопштувањето на оценките има право да поднесе приговор до наставничкиот совет на јавното училиште.

Наставничкиот совет може да одлучи оценката да ја потврди, да ја измени или да организира повторно проверување на знаењето на ученикот.

Член 48

Учениците кои по завршувањето на учебната година имаат три и повеќе негативни оценки не ја завршуваат годината.

Годината не ја завршуваат и учениците кои на поправниот испит во вториот испитен рок добиле негативна оценка или неоправдано не се јавиле на поправниот испит. Овие ученици имаат право повторно да се запишат во истата година.

Ученикот кој во последната година од образованието на крајот од учебната година има најмногу две негативни оценки, може да ги полага поправните испити и по вториот испитен рок.

Член 48-а

(1) Дополнителна настава се организира за ученици кои покажуваат континуирано слаби резултати во учењето, а особено ако:

- имаат најмалку две слаби оценки,
- имаат слаби резултати по одреден наставен предмет,
- отсутствуваат од наставата по одреден наставен предмет и
- на барање на ученикот или неговиот родител, односно старател.

(2) Наставникот кој ја реализира наставата по наставниот предмет ги задолжува учениците од ставот (1) алинеја 1 на овој член за посета на дополнителна настава, а за учениците од ставот (1) алинеи 2 и 3 на овој член дополнителна настава се организира по оценка на наставникот.

(3) Ученикот упатен на дополнителна настава во текот на еден месец посетува дополнителна настава најмногу по два наставни предмети со најмногу четири наставни часови по наставен предмет.

(4) Доколку ученикот за кој наставникот одредил задолжителна дополнителна настава не ги посетува часовите по дополнителна настава, ученикот добива неоправдан изостанок.

(5) За упатувањето на ученикот на дополнителна настава наставникот задолжително го известува родителот, односно старателот.

Член 49

Во средното училиште ученикот кој по завршувањето на годината има до две негативни оценки се упатува на поправен испит по двата предмета.

Поправните испити од став 1 на овој член се полагаат во средното училиште што го посетувале учениците.

За подготвување на учениците за полагање на поправните испити средното училиште е должно да организира различни форми на помош на учениците.

Учениците имаат право поправниот испит да го полагаат двапати, по еднаш во двата испитни рока.

Член 50

Во јавното училиште се оценува и поведението на ученикот. Поведението се оценува како: примерно, добро, незадоволително.

Член 51

Телесното казнување и психичкото малтретирање на ученикот е забрането.

Член 51-а

(1) Додатна настава се организира за учениците кои постигнуваат значителни резултати по одделни наставни предмети (талентирани ученици).

(2) Додатната настава за учениците од ставот (1) на овој член наставникот е должен да им ја понуди на учениците, а учениците одлучуваат дали ќе ја посетуваат додатната настава.

Член 51-б

(1) Јавното средно училиште најдоцна до 20 септември во тековната учебна година треба да истакне распоред за дополнителна и додатна настава за секој наставен предмет, на видно место во училиштето и истиот да го достави до Државниот просветен инспекторат.

(2) За наставникот кој неоправдано нема да ја реализира дополнителната и додатната настава согласно со распоредот од ставот (1) на овој член ќе се поведе постапка за дисциплински престап.

(3) За дисциплинскиот престап од ставот (2) на овој член на наставникот му се изрекува дисциплинска мерка парична казна од 10 % до 30% од едномесечниот износ на нето-платата исплатена на јавниот службеник во месецот пред извршување на дисциплинскиот престап, во траење од три до шест месеци.

Член 52

Ученикот кој во текот на образованието во јавните училишта се истакнува со способности, знаења и работни навики и има одличен успех може побрзо да напредува односно да заврши две години во текот на една учебна година.

Поблиски прописи за побрзото напредување на учениците од став 1 на овој член донесува министерот.

Приватните училишта со посебен акт ги определуваат условите под кои ученикот може побрзо да напредува.

Член 53

Во јавното училиште ученикот кој од оправдани причини не ја следел наставата 200 часа од предвидениот број на часови и нема елементи за изведување на годишна оценка, полага испит на годината.

Оправданоста на причините ја оценува наставничкиот совет на училиштето.

Ученикот кој во текот на наставната година направил вкупно најмалку една третина оправдани и неоправдани изостаноци од фондот наставни часови од одредени предмети утврдени со наставниот план, полага испит на годината по тие предмети.

Член 54

Учениците кои покажуваат одличен успех и се истакнуваат со способности, знаења и работни навики можат напоредно, но само како вонредни ученици да се здобиваат и со образование за друг план и програма.

Член 55

Поблиски прописи за начинот на оценувањето, напредувањето на учениците и за полагање испити во средните училишта донесува министерот.

Член 56

За постигнат успех на учениците јавното училиште доделува дипломи и тоа:

- диплома за завршено средно образование и покажани исклучителни резултати и проширени и продлабочени знаења од областа на науката, уметноста и други видови на дејност на талентирани ученици и
- диплома за завршено средно образование со континуиран одличен успех.

Дипломата од став 1 алинеја 1 на овој член, се доделува на ученици кои учествуваат на ученички натпревари, олимпијади и слични манифестации од државен и меѓународен карактер.

Дипломата од став 1 алинеја 2 на овој член, се доделува на ученици кои покажуваат интерес и резултати во усвојувањето на знаењата по сите наставни предмети и во активностите во другите видови воспитно-образовна дејност во училиштето или надвор од него.

Поблиски прописи за начинот и постапката за доделување дипломи и за обрасците донесува министерот.

Член 57

Заради повреда на должностите и неисполнување на обврските за ученикот можат да се применат педагошки мерки: писмена опомена, опомена пред отстранување и отстранување од јавното училиште.

Писмената опомена за ученикот ја изрекува раководителот на паралелката, наставничкиот совет на паралелката или директорот.

Опомената пред отстранување и отстранувањето го изрекува наставничкиот совет.

Против одлуката од став 3 на овој член ученикот може да поднесе приговор до органот на управување на училиштето во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката.

По приговорот од став

4 на овој член, органот на управување на училиштето може педагошката мерка од став 3 на овој член да ја потврди, да ја измени или да ја укине.

Одлуката по приговорот е конечна.

Педагошката мерка отстранување може да се изрече само за потешка повреда на должноста утврдена со статутот на училиштето.

Педагошката мерка отстранување се применува за учебната година во која е изречена.

На ученикот може да му се изрече педагошка мерка отстранување од училиштето во текот на целата учебна година.

Член 58

Начинот за изрекување на педагошките мерки поблиску се утврдува со упатство што го донесува министерот.

V-a. СОВЕТУВАЊЕ НА РОДИТЕЛИТЕ

Член 58-а

(1) Родителот односно старателот се упатува на советување ако:

- ученикот во текот на наставната година има негативна оценка по три или повеќе предмети,
- ученикот има направено повеќе од десет неоправдани или 100 оправдани изостаноци,
- ученикот е недисциплиниран,
- ученикот го навреди наставникот,
- ученикот учествува во тепачки или други форми на насилство,
- ученикот покажува асоцијално или антисоцијално однесување,
- ученикот се однесува неморално или неетички и
- во краток период на ученикот значително му опадне успехот.

(2) Одделенскиот, односно раководителот на паралелката повикува на советување најмалку еден родител, односно старател од ставот (1) на овој член со покана упатена преку телефон, по пошта или со лична достава.

(3) Ако поканата се однесува за асоцијално или антисоцијално однесување на ученикот, односно неморално или неетичко однесување на ученикот, пред да се испрати поканата се бара стручно мислење од Педагошката служба.

(4) Педагошката служба, во рок од десет дена од приемот на барањето доставува стручно мислење за однесувањето на ученикот од ставот (3) на овој член.

(5) Поканата за советување на родителот, односно старателот треба да биде нумерирана и да се достави најмалку осум дена пред одржувањето на советувањето.

(6) Формата и содржината на поканата за советување ги утврдува министерот.

(7) Ако родителот, односно старателот од оправдани причини не може да се јави на поканата е должен за отсуството да го известат одделенскиот, односно раководителот на паралелката, пред одржувањето на советувањето или во рок од три дена по советувањето.

(8) Одделенскиот, односно раководителот на паралелката го известува психологот, односно педагогот во училиштето за доставената покана за советување на родителот.

(9) Психологот, односно педагогот на училиштето изготвува неделен и месечен план за одржување на советувањето согласно со основите од ставот (1) на овој член.

(10) Со учениците чии родители, односно старатели се упатени на советување заради постапувања на ученикот од ставот (1) на овој член психологот, односно педагогот реализира советување на ученикот, по завршувањето на советувањето на родителите, односно старателите, согласно со Програмата за советување на ученици, која на предлог на Педагошката служба ја донесува министерот.

Член 58-б

(1) Советувањето од членот 58-а на овој закон го врши психологот во училиштето.

(2) Ако во училиштето нема вработено психолог, тогаш советувањето го врши педагогот.

(3) Ако во училиштето нема вработено психолог, односно педагог, тогаш за советувањето се определува педагог или психолог од друго средно училиште.

(4) Психологот или педагогот од ставот (3) на овој член за општинските средни училишта го определува општината, односно градот Скопје, а за државните средни училишта го определува министерот, од редот на педагозите, односно психолозите од општината, односно градот Скопје.

(5) Советувањето се врши во групи согласно со неделниот и месечниот план од членот 58-а став (9) на овој закон.

(6) Бројот на родителите во групите не може да биде поголем од 20.

(7) Советувањето се реализира во два термини во траење од 60 минути.

(8) На советувањето на родителот, односно старателот, педагогот, односно психологот е должен да постапува согласно со Програмата за советување на родители, која на предлог на Педагошката служба ја донесува министерот.

(9) Психологот, односно педагогот при советувањето на родителите не смее да ја злоупотребува својата функција.

Член 58-в

(1) За одржаното советување на родителот, односно старателот, психологот, односно педагогот води записник со листа на присуство.

(2) Формата и содржината на записникот за советување ги утврдува министерот.

Член 58-г

Ако родителот, односно старателот повеќе од четири пати по кој било основ од членот 58-а став (1) на овој закон, се повикува на советување, на секое следно советување присуствува и претставник од Педагошката служба.

Член 58-д

Ако родителот, односно старателот не се јави на советувањето и по третата покана се известува Центарот за социјални работи.

Член 58-ѓ

Педагошката служба, за родителите кои не се јават-иле на поканата за советување и истите не го оправдале своето отсуство поднесува предлог за поведување прекршочна постапка до Државниот просветен инспекторат.

VI. НАСТАВНИЦИ И СТРУЧНИ СОРАБОТНИЦИ

Член 59

(1) Воспитно-образовната работа во средното образование ја остваруваат наставници, воспитувачи и стручни соработници (педагог, психолог, дефектолог, социолог, лаборант, библиотекар и друго).

(2) Наставници во средното образование можат да бидат лица кои завршиле соодветни студии за образование на факултет, висока школа или академија и имаат положено стручен испит.

(3) Наставници во средното образование можат да бидат лица кои завршиле соодветни додипломски студии на факултет и стекнал звање “Bachelor” и имаат положено стручен испит.

(4) Наставници во средното образование можат да бидат и лица кои завршиле додипломски студии на факултет, стекнал звање “Bachelor” и педагошка, психолошка и методска подготовка на соодветни факултети и имаат положено стручен испит.

(5) Лице кое се стекнало со високо образование на ненаставна група на наставнички студии, односно на студии кои немаат наставна насока, може да се вработи во средно училиште, само доколку се стекне со педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирани високообразовни установи.

(6) Педагошко-психолошка и методска подготовка се стекнува преку следење на настава и полагање на испити, како и изведување на најмалку 45 дена практична настава во средното училиште во кое се предава наставниот предмет за кој се врши педагошко-психолошка и методска подготовка.

(7) За практичната настава од ставот (6) на овој член, десет дена пред започнување со практичната настава, лицето до Државниот просветен инспекторат доставува план и распоред за реализација на практична настава, заверен од факултетот на кој се врши педагошко-психолошка и методска подготовка и училиштето во кое ќе се изведува практичната настава.

(8) За реализираната практична настава од ставот (6) на овој член лицето добива мислење од менторот во училиштето во кое ќе се изведува практичната настава. Директорот на училиштето го определува менторот.

- (9) Државниот просветен инспекторат врши контрола на спроведувањето и реализацијата на доставениот план и распоред од ставот (7) на овој член.
- (10) За положеноста на испитите од ставот (6) на овој член кандидатот се стекнува со 30 кредити според ЕКТС.
- (11) Акредитација на високообразовните установи кои ќе вршат настава и полагање на испити за стекнување на педагошко-психолошка и методска подготовка врши министерот.
- (12) Начинот на следењето на наставата, полагањето на испитите за педагошко-психолошка и методска подготовка, како и начинот на акредитација на високообразовните установи од ставот (11) на овој член ја пропишува министерот.
- (13) Наставници во средното образование за ученици со посебни образовни потреби можат да бидат лица со завршено високо образование од ставовите 2 и 3 на овој член, а кои се здобиле со соодветно дефектолошко образование и имаат положено стручен испит.
- (14) Одредбата на став (13) од овој член не се однесува на затекнатиот наставновоспитен кадар со работно искуство над десет години во средното образование за ученици со посебни потреби, кои претходно не се здобиле со дефектолошко образование.
- (15) По исклучок, во средното стручно образование, за практичната настава наставници можат да бидат и лица кои завршиле специјалистичко средно или више образование се здобиле со педагошка, психолошка и методска подготовка на соодветни факултети и имаат положен стручен испит.
- (16) По исклучок, во средното балетско образование по стручно теоретската и практичната настава наставници можат да бидат и лица кои завршиле средно балетско училиште и пет години практика во играње балет, а се здобиле со педагошко-психолошка и методска подготовка на соодветен факултет и имаат положено стручен испит.
- (17) Програмите за педагошка, психолошка и методска подготовка, како и за соодветно дефектолошко образование од став 4 на овој член ги изготвува соодветниот наставнички факултет во соработка со Бирото за развој на образованието. [5](#)
- (18) Видот и степенот на стручната подготовка на лицата кои остваруваат воспитно-образовна дејност се утврдуваат со норматив за наставен кадар во средното образование, што го донесува министерот.
- (19) Стручни соработници во средното образование можат да бидат лица со завршено соодветно средно, више и високо образование. Соодветноста на профилот се утврдува со плановите и програмите.
- (20) Воспитувачи во ученички дом можат да бидат лица кои ги исполнуваат условите за наставник, педагог или психолог во средното образование.

(21) Наставниците и воспитувачите од ставовите 2, 3, 4, 5, 6 и (12) на овој член треба да се државјани на Република Македонија и да го владеат литературниот јазик и писмото на кој ја изведуваат наставата.

(22) Во приватното средно училиште, за предметите за кои наставата се изведува на странски јазик, наставници можат да бидат и лица странски државјани кои имаат соодветен вид образование под услов утврдени со закон.

(23) Училиштето е должно да организира проверка на наставникот за владеење на јазикот од став (21) на овој член. Проверката ја врши комисија.

(24) Висината на трошоците за стекнување на педагошко-психолошката и методската подготовка од ставот (5) на овој член на акредитираните високообразовни установи, ја утврдува министерот врз основа на реалните трошоци за стекнување на педагошко-психолошката и методската подготовка.

Член 59-а

Во средното училиште работните места на вработените се:

- работни места на административни службеници,
- работни места на даватели на јавни услуги во средното образование и
- работни места на помошно-технички лица.

Член 59-б

(1) Вработените во средните училишта кои вршат работи од административна природа заради остварување на дејноста средно образование имаат статус на административни службеници.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член се утврдуваат следните нивоа на работни места:

- категорија В - стручни
- ниво В1 советник за нормативно правни работи (секретар),
- категорија Г помошно - стручни
- ниво Г1 самостоен референт (технички секретар кој врши благајнички и други слични работи) и
- ниво Г2 виш референт (благајник и технички секретар).

Член 59-в

(1) Вработените во средните училишта кои вршат работи од дејноста средно образование, имаат статус на даватели на јавни услуги во средното образование и за нив се применуваат одредбите од овој закон, одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија З - наставници:
- ниво З1 советник (наставник-советник, наставник-советник во училишта со ученици со посебни потреби и наставник-советник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава),

- ниво 32 ментор (наставник-ментор, наставник-ментор во училишта со ученици со посебни потреби и наставник-ментор во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава),
- ниво 33 наставник (наставник, наставник во училишта со ученици со посебни потреби, наставник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава) и
- ниво 34 приправник (наставник-приправник, наставник-приправник во училишта со ученици со посебни потреби, наставник-приправник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава),
- категорија И - стручни соработници:
- ниво И1 советник (стручен соработник-советник, стручен соработник-советник во училишта со ученици со посебни потреби),
- ниво И2 ментор (стручен соработник-ментор и стручен соработник-ментор во училишта со ученици со посебни потреби),
- ниво И3 стручен соработник (стручен соработник, стручен соработник во училишта со ученици со посебни потреби) и
- ниво И4 приправник (стручен соработник-приправник, стручен соработник-приправник во училишта со ученици со посебни потреби)и
- категорија Ј други даватели на јавни услуги во средното образование:
- ниво Ј1 воспитувач, соработник во практична настава - демонстратор, лаборант, раководител на работилница и други).

Член 59-г

(1) Вработените во средните училишта кои вршат помошно- технички работи, имаат статус на помошно-технички лица и за нив се применуваат одредбите од овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член се утврдуваат следниве подгрупи, категории и нивоа на работни места:

- подгрупа 1 категорија А ниво А1 хигиеничар, ложач-ракувач на парни котли, економ-домаќин и хаус-мајстор и други,
- подгрупа 2 категорија А ниво А1 чувар и други,
- подгрупа 3 категорија А ниво А1 возач,
- подгрупа 4 категорија А ниво А1 сервирка-садомијач, готвач и други и
- подгрупа 5 категорија А ниво А1 општ работник, перачка, негувател и други.

Член 59-д

(1) Директорот, по претходно мислење на Министерството за информатичко општество и администрација и претходна согласност од градоначалникот на општината/градот Скопје на чија територија е средното училиште и од Министерството за образование и наука донесува годишен план за вработување во средните училишта согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

(2) Директорот, по претходно мислење на Министерството за информатичко општество и администрација и претходна согласност од Министерството за образование и наука донесува годишен план за вработување во државните средни училишта за следната година, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

Член 60

Изборот на наставници, стручни соработници и воспитувачи по пат на јавен оглас, го врши директорот на јавното училиште по предлог на конкурсна комисија, а за приватните средни училишта органот што го овластил основачот.

Јавниот оглас од став 1 на овој член се објавува најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

На јавниот оглас од ставот 1 на овој член може да се пријави и лице без положен стручен испит и да заснова работен однос на определено време до крајот на учебната година.

Без положен стручен испит не може да се заснова работен однос на неопределено време.

При изборот на стручни соработници, воспитувачи и друг ненаставен кадар во јавните средни училишта, се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници, без да се нарушат критериумите пропишани со овој закон.

(6) Средното училиште, пред да распише јавен оглас за вработување, потребата од работник на определено време ја обезбедува со преземање на работник со соодветно образование и со неполн фонд на наставни часови од друго јавно училиште во општината, а за градот Скопје од другите училишта во градот Скопје.

(7) Евиденцијата за вработениот кадар од ставот (6) на овој член ја води Министерството, врз основа на збирката на лични податоци на вработените во училиштата од членот 9-б точка 3 од овој закон.

Член 61

Наставниците во средните училишта можат да засноваат работен однос на определено време и без јавен оглас, но работниот однос да не трае повеќе од три месеци во текот на учебната година.

Член 62

Наставник во средно училиште може да заснова работен однос на определено време и доколку:

- на јавен оглас не може да се избере наставник кој ги исполнува условите од нормативот за наставен кадар во средното образование или
- обемот на работата изнесува најмногу половина од работното време во работната недела утврдена со закон.

Наставник може да заснова работен однос на неопределено време, но пократко од полното работно време, доколку обемот на работата изнесува најмалку половина од работното време во работната недела утврдено со закон.

Член 63

Воспитно - образовната работа за граѓаните на Република Македонија во странство имаат право да ја остваруваат наставници кои покрај условите утврдени со овој закон, имаат најмалку пет години работно искуство во настава, се истакнуваат во воспитно - образовната работа и го познаваат јазикот на државата во која ќе ја изведуваат наставата.

Исполнетоста на условите од став 1 на овој член ја утврдува Министерството.

Со решение на министерот се утврдува времетраењето на работата во странство.

Член 64

Вработените во средното училиште мораат да бидат лекарски прегледани до почетокот на учебната година, на секои три години.

На лице кое боледува од душевна болест, алкохолизам и наркоманија му престанува работниот однос во средното училиште на начин утврден со закон.

Утврдувањето на психофизичките способности на вработените во средното училиште односно заболеноста од одредени душевни болести, алкохолизам и наркоманија се врши согласно со Законот за здравствена заштита.

Член 65

Распоредот на работното време на наставниците и стручните соработници во рамките на 40 часовна работна недела во јавните училишта се утврдува со нормативи што ги донесува министерот во согласност со закон.

Почетокот и завршувањето на работното време, користењето на дневниот и годишниот одмор на наставниците и стручните соработници во јавните училишта се утврдува со статутот на училиштето.

Член 66

Наставникот и стручниот соработник кој за прв пат се вработува во јавно училиште е приправник.

Приправничкиот стаж трае една година.

Со приправничкиот стаж наставникот се оспособува за самостојна воспитно-образовна работа.

Член 67

(1) Приправникот во средното училиште, по завршувањето на приправничкиот стаж, полага стручен испит.

(2) Приправничкиот стаж трае една година.

(3) За време на приправничкиот стаж на приправникот му следува плата во висина од 80% од платата на наставникот, односно стручниот соработник.

- (4) За време на приправничкиот стаж приправниците се оспособуваат за самостојна воспитно-образовна, односно стручна работа преку совладување на програмата за стручен испит.
- (5) Приправникот за време на приправничкиот стаж соработува со наставниците и стручните соработници и се подготвува за стручен испит.
- (6) За време на приправничкиот стаж приправникот го следи ментор.
- (7) Менторот на приправникот го определува директорот на училиштето од редот на наставниците, односно стручните соработници кои вршат работа за која се оспособува приправникот и имаат звање наставник - ментор или наставник - советник.
- (8) Менторот на приправникот му подготвува програма која вклучува методска, дидактичка и друга подготовка потребна за оспособување на наставникот и за полагање на испит. Менторот изработува извештај за работата на приправникот.
- (9) Исто лице не може да биде ментор во исто време на повеќе од двајца приправници.
- (10) За вршење на работа на ментор, училиштето на менторот му исплаќа надоместок во висина од 10% од платата која ќе ја прима приправникот по завршувањето на приправничкиот стаж.
- (11) Приправникот по истекот на приправничкиот стаж полага стручен испит пред комисија формирана од министерот.
- (12) На приправникот по истекот на приправничкиот стаж, а пред полагањето на стручен испит, му се врши процена на карактеристиките за подобност со работата со деца и адолесценти во воспитно-образовната дејност (во натамошниот текст: процена на карактеристиките).
- (13) Трошоците за полагањето на процената на карактеристиките паѓаат на товар на приправникот. Висината на трошоците ја утврдува министерот врз основа на реалните трошоци за процената на карактеристиките.
- (14) За спроведување на процената на карактеристиките Министерството ангажира лиценцирани стручни лица од независна акредитирана професионална институција.
- (15) Ангажираното лиценцирано стручно лице од ставот (14) на овој член во мислењето од спроведената процена на карактеристиките ја проценува подобноста со работата со деца и адолесценти во воспитно-образовната дејност на приправникот и истото го доставува до Педагошката служба.
- (16) На приправникот кој добил позитивна процена на карактеристиките Педагошката служба му издава потврда.
- (17) Формата и содржината на потврдата од ставот (16) на овој член ги утврдува министерот на предлог на Педагошката служба.

(18) Приправникот за полагање на стручниот испит плаќа надоместок, чија висина ја утврдува министерот врз основа на реалните трошоци за спроведувањето на стручниот испит.

(19) Програмата за полагањето на стручниот испит на приправникот и начинот на спроведувањето на испитот ги пропишува министерот.

Член 68

Директорот, наставникот и стручниот соработник во средното училиште во текот на својата работа се должни професионално да се усовршуваат.

Професионалното усовршување се остварува преку акредитирани програми за обука за професионален развој кои ги реализираат јавни и приватни установи, здруженија на граѓани и трговски друштва чии програми се акредитирани.

Министерот во соработка со Бирото за развој на образованието, Центарот за стручно образование и обука и Државниот испитен центар донесува годишна програма за професионално усовршување и напредување на наставниците и стручните соработници.

За професионалното усовршување и оспособување на секој наставник и стручен соработник во училиштето се води професионално досие.

Формата, содржината и начинот на водењето на професионалното досие го пропишува министерот по предлог на Бирото за развој на образованието и Центарот за стручно образование и обука.

Начинот на вршење на евалуацијата на професионалното досие од ставот (4) на овој член ги пропишува министерот, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука.

Акредитацијата на програмите за обука од ставот 2 на овој член го врши Бирото за развој на образованието врз основа на објавен јавен оглас.

За да се акредитира програма за обука за професионално усовршување, јавната и приватната установа, здружението на граѓаните и трговското друштво треба да ги исполнуваат следниве услови:

- да ги исполнуваат барањата за програмата утврдени во јавниот оглас;
- да имаат искуство во реализација на обуки за професионално усовршување;
- да имаат обезбедено соодветно опремени простории со наставни помагала за современа реализација на обуките и
- да имаат ангажирано обучувачи за соодветната област кои имаат најмалку високо образование, освен за обука на наставници за практична настава, за што треба да имаат најмалку вишо образование, и искуство во изведување на обука.

Акредитацијата на програмата за обука за професионален развој има важност две години.

За акредитираната програма за обука за професионален развој на директорот, наставникот и стручниот соработник во јавното училиште Бирото за развој на образованието води евиденција.

Член 69

6

(1) Наставниците и стручните соработници во средното училиште се усовршуваат, оспособуваат и напредуваат во звања.

(2) Наставникот и стручниот соработник кои за прв пат се вработуваат во училиште се со звање наставник - приправник и стручен соработник - приправник.

(3) Наставник - приправник може да напредува во звањата наставник, наставник - ментор и наставник - советник.

(4) Стручниот соработник - приправник може да напредува во звањата стручен соработник, стручен соработник - ментор и стручен соработник - советник.

(5) Напредување на наставниците и стручните соработници во звањата наставник, наставник - ментор, стручен соработник и стручен соработник - ментор го врши училишна комисија која ја формира директорот на училиштето.

(6) Комисијата од ставот (5) на овој член е составена од двајца наставници, педагог, односно психолог во училиштето, еден родител, директорот на училиштето, член на училишниот одбор кој е претставник од основачот, советник од Бирото и советник од Центарот за стручно образование и обука.

(7) Наставниците за членови во комисијата од ставот (6) на овој член ги избира наставничкиот совет во училиштето, родителот го избира советот на родители на училиштето, а членот од училишниот одбор го избира училишниот одбор.

(8) При напредувањето на наставниците во соодветното звање од ставот (3) на овој член, училишната комисија задолжително ги зема предвид резултатите од екстерното проверување содржани во извештајот за работата на наставниците, како и од евалуацијата на професионалното досие на наставникот.

(9) При напредувањето на стручните соработници во соодветното звање од ставот (4) на овој член, училишната комисија задолжително ги зема предвид резултатите од евалуацијата на професионалното досие на стручниот соработник.

(10) Наставникот и стручниот соработник кој е незадоволен од извршениот избор за напредување во звање согласно со ставот (5) на овој член има право на приговор до училишниот одбор во рок од осум дена од денот на објавувањето на списокот на наставници и стручни соработници кои напредуваат во звање.

(11) Напредувањето на наставниците и стручните соработници во звањата наставник - советник и стручен соработник - советник го врши комисија формирана од министерот.

(12) При напредувањето на наставниците во соодветното звање од ставот (11) на овој член, комисијата формирана од министерот задолжително ги зема предвид

резултатите од екстерното проверување содржани во извештајот за работата на наставниците, како и од евалуацијата на професионалното досие на наставникот.

(13) При напредувањето на стручните соработници во соодветното звање од ставот (11) на овој член, комисијата формирана од министерот задолжително ги зема предвид резултатите од евалуацијата на професионалното досие на стручниот соработник.

(14) Средното училиште по завршувањето на секоја учебна година може да врши напредување на двајца вработени од редот на наставниците и стручните соработници во секое од звањата од ставот (5) на овој член и може да предложи двајца од вработените од редот на наставниците и стручните соработници да напредуваат во звањата од ставот (11) на овој член на предлог на наставничкиот совет, ако има до 50 вработени наставници и стручни соработници.

(15) Средното училиште по завршувањето на секоја учебна година може да врши напредување на тројца од вработените од редот на наставниците и стручните соработници во секое од звањата од ставот (5) на овој член и може да предложи тројца од вработените од редот на наставниците и стручните соработници да напредуваат во звањата од ставот (11) на овој член на предлог на наставничкиот совет, ако има над 51 вработен наставник и стручен соработник.

(16) Наставник и стручен соработник може да напредува во следното звање по четири години во постапка утврдена со овој закон.

(17) Наставникот и стручниот соработник кој е незадоволен од извршениот избор за напредување во звање согласно со ставот (11) на овој член има право на приговор до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од осум дена од денот на објавувањето на списокот на наставници и стручни соработници кои напредуваат во звање. Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен одлучува по поднесената жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на жалбата.

(18) Платата на наставникот и на стручниот соработник е според стекнатото звање.

(19) Начинот на стручното усовршување, оспособување и напредување на наставниците и стручните соработници во звања го пропишува министерот по предлог на Бирото, Центарот за стручно образование и обука, Државниот испитен центар и Државниот просветен инспекторат.

Член 69-а

(1) Наставникот во средното училиште наставата ја реализира интерактивно што подразбира активно вклучување на учениците во процесот на воспитно-образовната работа.

(2) Начинот за реализација на интерактивната настава го пропишува министерот на предлог на Бирото.

(3) Наставникот задолжително учествува во реализацијата на полагањето на испитите од државната матура.

(4) Се забранува телесно и психичко малтретирање на наставник и стручен соработник.

Член 70

За наставниците и стручните соработници кои во остварувањето на воспитно-образовниот процес не покажуваат задоволителни резултати, Бирото за развој на образованието, Советот на родители и Државниот просветен инспекторат покренуваат иницијатива до училишниот одбор за преиспитување на нивната способност за реализација на работните обврски преку вршење на процена на карактеристики на вработениот за подобност со работа со деца и адолесценти во воспитно-образовната дејност (тест на личноста).

Бирото за развој на образованието, советот на родителите и Државниот просветен инспекторат ја покренуваат иницијативата од ставот 1 на овој член до училишниот одбор и за наставници во јавните средни училишта кои вршат подготовки на учениците кои следат настава во училиштето, во текот и по работното време во училиштето, без претходно добиена согласност од училишниот одбор.

Иницијативата од став 1 и

2 на овој член мора да содржи образложение на причините поради кои се покренува.

Доколку ја прифати иницијативата од ставовите 1 и 2 на овој член училишниот одбор до директорот поднесува предлог за престанок на работниот однос на лицата од ставовите 1 и 2 на овој член.

Директорот е должен да постапи по предлогот од ставот (4) на овој член во рок од седум дена од денот на добивањето на предлогот.

Против актот на директорот од ставот 5 на овој член наставникот и стручниот соработник може да поднесе тужба до надлежен суд.

Член 70-а

(1) Врз основа на резултатите од екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се оценува објективноста и професионалноста на наставникот во вреднувањето на постигнувањата на успехот на ученикот.

(2) Оценувањето од ставот (1) на овој член се врши со споредување на резултатите на екстерното проверување на постигањата на ученикот со годишната оценка на ученикот по соодветниот предмет за што Државниот испитен центар изготвува збирен извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците (во натамошниот текст: извештајот).

(3) Извештајот од ставот (2) на овој член се изготвува врз основа на средната вредност изразена во проценти од резултатите на екстерното проверување на постигањата на учениците со годишните оценки на ученикот за кои нема отстапување и за кои отстапувањето е поголемо од една оценка.

(4) По исклучок, извештајот од ставот (2) на овој член се проширува со наставниците кои имаат отстапување од добиените показатели како последниот наставник од листата.

(5) Државниот испитен центар го доставува извештајот до секое средно училиште во втората недела на месец септември во тековната година. По исклучок, доколку во периодот кога се доставува извештајот од овој став се одржуваат избори за претседател на Република Македонија, за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, односно за членови на советите на општините и Советот на градот Скопје и за избор на градоначалник на општина и градоначалник на град Скопје, извештајот се доставува првиот нареден ден по завршувањето на изборите.

(6) Процентот на најголеми отстапувања од добиените показатели е 100%, кога има отстапување од четири оценки од оценката добиена од проверувањето и годишната оценка од наставникот.

(7) Процентот на најмали отстапувања од добиените показатели е 0%, кога нема отстапување од оценката добиена од проверувањето и годишната оценка од наставникот.

(8) Врз основа на објавениот извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, на првите 50% од наставниците од 20% кај кои има најмали отстапувања во добиените показатели им се зголемува платата за наредната година во траење од девет месеци за 10% од основицата на платата што ја примале во август.

(9) Ако наставникот од ставот (8) на овој член три години еднопосредно е на извештајот во првите 50% од наставниците од 20% кај кои има најмали отстапувања во добиените показатели, платата од ставот (8) на овој член му се исплаќа до престанокот на работниот однос.

(10) Врз основа на доставениот извештај на 20% од наставниците кај кои има најголеми отстапувања во добиените показатели им се обезбедува соодветна стручна советодавна помош, која ја обезбедува Бирото.

(11) На наставник кој и по две години од добивањето на стручната помош, повторно ќе биде во групата на наставници кај кои има најголеми отстапувања во добиените показатели, му престанува работниот однос.

(12) Решение за престанок на работниот однос на наставникот донесува директорот на основното училиште.

(13) Против решението на директорот од ставот (12) на овој член наставникот може да поднесе тужба до надлежен суд.

(14) Решение за зголемување на платата на наставникот согласно со ставовите (8) и (9) на овој член, донесува директорот на училиштето. Исплатата на платата со зголемување започнува од 1 јануари наредната година по доставувањето на извештајот.

(15) Решението од ставот (14) на овој член се доставува до министерството најдоцна 15 дена од денот на доставувањето на извештајот, а ќе започне да се применува од 1 јануари наредната година.

(16) Начинот на изготвување на збирниот извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, како и начинот на утврдувањето на процентот на најголеми, односно најмали отстапувања од добиените показатели го пропишува министерот, на предлог на Државниот испитен центар.

Член 71

На наставник и стручен соработник за чија работа потребата престанала поради економско - технолошко, структурално и друго унапредување, не може да му престане работниот однос додека не му се обезбеди едно од правата согласно со закон и колективен договор.

Начинот и критериумите за прогласување на технолошки вишок се утврдуваат со колективен договор.

Член 72

При промени во обемот на работата во јавното училиште што се јавуваат поради промени во плановите и програмите, организацијата на работа, бројот на паралелки и други промени, работниот однос на наставникот се променува од работен однос на неопределено време со полно работно време во работен однос на неопределено време пократко од полното работно време и обратно.

Директорот е должен во случаите од став 1 на овој член со наставникот да склучи нов договор за работа.

VII. ПЕДАГОШКА ЕВИДЕНЦИЈА И ДОКУМЕНТАЦИЈА

Член 73

Педагошката документација во смисла на овој закон опфаќа главна книга на учениците, главна книга на завршен испит, главна книга на матурски испит, главна книга на меѓународна матура, главна книга на средно специјалистичко образование, диплома, свидетелство, уверение за стручно оспособување, уверение за работно оспособување, ученичка книшка и преведница.

Главната книга на учениците, главната книга на завршен испит, главната книга на матурски испит, главната книга на меѓународна матура, главната книга на средно специјалистичко образование се документи од трајна вредност.

Член 74

(1) Педагошката документација во средните училишта се води и издава на македонски јазик со употреба на кирилското писмо.

(2) За припадниците на заедниците кои наставата ја следат на јазик различен од македонскиот јазик, педагошката документација се води и издава на македонски јазик

со употреба на неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

(3) Дневникот на паралелка се води на јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

(4) Дневникот на паралелката наставникот го води задолжително и во електронска форма (е-дневник) на неделна основа, преку веб апликација која ја администрира Министерството.

(5) Во средните училишта се води педагошка евиденција.

(5) За учениците во приватните средни училишта со настава на странски јазик, дипломата и свидетелството се издаваат на македонски јазик со употреба на кирилското писмо и на јазикот и писмото на кој се изведува наставата. [Z](#)

Член 75

Дипломата, свидетелството, уверението за стручно оспособување, уверението за работно оспособување, ученичката книшка и преведницата се јавни исправи.

Јавните исправи се издаваат во еден примерок. Во случај издаденото свидетелство да се изгуби или уништи средното училиште издава втор примерок.

Член 76

Лицето кое ја изгубило јавната исправа од член 75 на овој закон, а средното училиште или друга организација кај која се чува документацијата од средните училишта не може да издаде втор примерок заради тоа што документацијата е уништена или изгубена, може да бара признавање на образование во вонпроцесна постапка.

Член 77

Поблиски прописи за начинот на водењето, формата и содржината на педагошката евиденција и документација, донесува министерот.

VIII. НОСТРИФИКАЦИЈА И ЕКВИВАЛЕНЦИЈА НА СВИДЕТЕЛСТВА СТЕКНАТИ ВО СТРАНСТВО

Член 78

Државјанин на Република Македонија кој во странство завршил средно образование или завршил одделна година од средното образование, има право да бара нострификација или признавање на еквиваленција во согласност со овој закон, доколку со меѓународните договори не е поинаку определено.

Странски државјанин и лице без државјанство има право да бара нострификација или признавање на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство.

Член 79

Под нострификација се подразбира признавање на свидетелство стекнато во странство, а под еквиваленција се подразбира изедначување на свидетелството стекнато во странство со свидетелство стекнато во Република Македонија.

Нострификација, односно признавање на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство врши Министерството.

Член 80

Свидетелството стекнато во странство со извршената нострификација и со признавање на еквиваленција се изедначува со соодветно свидетелство издадено во Република Македонија.

Член 81

Во постапката за нострификација и признавање на еквиваленција на диплома или свидетелство стекнато во странство, односно нивна еквиваленција се зема предвид:

- системот на образование во државата во која дипломата или свидетелството е стекнато;
- траењето на образованието;
- наставниот план и програми;
- правата што дипломата или свидетелството ги дава на имателот во земјата каде што е стекната и
- други околности од значење за нострификација и еквиваленција.

Член 82

Доколку во постапката за нострификација, односно признавање на еквиваленција се утврди дека програмата за завршено образование во странство, битно отстапува од програмата за соодветно, односно средно образование во Република Македонија со која се споредува, нострификацијата, односно еквиваленцијата се условува со полагање предмети.

Член 83

Кон барањето за нострификација и признавање на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство се доставува оригиналот издаден од верифицирано странско средно училиште и три примероци од превод извршен од страна на овластен преведувач.

Министерството при вршење на нострификација, односно признавање на еквиваленција може да бара и други докази во заверен превод, од кои можат да се видат условите и текот на образованието.

Член 84

Лицето кое поднело барање за нострификација, односно признавање на еквиваленција на диплома или свидетелство стекнати во странство, може условно да ја посетува наредната наставна година, доколу постапката не е завршена до истекот на рокот за упис на ученици во училиште.

Ученикот чие свидетелство врз основа на извршена нострификација, односно признавање на еквиваленција дава право на запишување во пониска година од годината која условно ја посетува, се префрлува во соодветната година на образование и со тоа се поништува условното запишување.

Член 85

(1) Решение за нострификација и решение за признавање на еквиваленција на свидетелството стекнато во странство донесува министерот, по предлог на комисија.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член ја формира министерот и е составена од истакнати стручни лица, со високо образование и со најмалку седум години работно искуство во воспитно-образовната дејност или во орган на државната управа надлежен за работите на образованието.

(3) Повеќе од половината членови на комисијата од ставот (2) на овој член се од воспитно-образовната дејност.

(4) Против решението за одбивање на нострификацијата, односно еквиваленцијата, може да се изјави жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(5) Министерот, во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето за нострификација, односно еквиваленција, донесува решение со кое одлучува по барањето за нострификација, односно еквиваленција на свидетелството стекнато во странство (во натамошниот текст: решение за нострификација, односно еквиваленција).

(6) Доколку министерот не донесе решение за нострификација, односно еквиваленција, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од ставот (5) на овој член, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена да поднесе барање до писарницата на министерот и министерот да донесе решение. Доколку министерот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на министерството.

(7) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (6) на овој член ги пропишува министерот.

(8) Кон барањето за донесување на решението за нострификација, односно еквиваленција барателот доставува и копија од барањето од ставот (5) на овој член.

(9) Министерот е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесување на барањето од ставот (6) на овој член до писарницата на министерот, да донесе решение со кое барањето за нострификација, односно еквиваленција е уважено или одбиено.

(10) Доколку министерот не донесе решение во рокот од ставот (9) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

(11) Инспекторот е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (10) на овој член да изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор го информира граѓанинот.

(12) Инспекторот по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го одобри или одбие барањето и да го извести Државниот управен инспекторат за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

(13) Доколку министерот не одлучи во рокот од ставот (12) на овој член, инспекторот ќе поднесе инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена, во кој министерот ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето.

(14) Доколку министерот не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (13) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето.

(15) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (10) на овој член, подносителот на барањето во рок од пет дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

(16) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот (15) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето од ставот (10) на овој член и/или не поднесе пријава согласно со ставот (13) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во надлежниот орган дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето.

(17) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (16) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето.

(18) Во случаите од ставот (17) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три дена ќе го информира подносителот на барањето.

(19) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (16) на овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од три дена.

(20) Доколку министерот не одлучи во рок од ставот (12) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

(21) По објавувањето на подзаконските акти од ставот (7) на овој член во „Службен весник на Република Македонија“ истите се објавуваат на веб страницата на министерството.

Член 85-а

Надоместокот на трошоците во постапката за нострификација се утврдува врз основа на направените реални трошоци.

Висината на надоместокот на трошоците од ставот 1 на овој член и начинот на распределбата на надоместокот, ги пропишува министерот.

Член 86

Министерството ја чува документацијата од извршената нострификација, односно еквиваленција и за тоа води евиденција.

Член 87

Поблиски прописи за начинот на водење на евиденцијата и за содржината и обликот на обрасците донесува министерот.

IX. УПРАВУВАЊЕ И РАКОВОДЕЊЕ ВО СРЕДНОТО УЧИЛИШТЕ

Член 88

Орган на управување во јавното средно училиште е училишниот одбор.

Училишниот одбор во јавното средно училиште е составен од 12 члена, и тоа: четири претставника од наставниците, три претставника од родителите, односно старателите на учениците, три претставника од основачот и по еден претставник од Министерството и од деловната заедница.

Претставникот од деловната заедница учествува во работата на училишниот одбор, но нема право на учество при гласањето и донесувањето на одлуките.

Претставниците од родителите, односно старателите на учениците, од основачот и од Министерството не можат да бидат именувани, односно избирани од редот на вработените во училиштето.

Претставниците на основачот за државните средни училишта ги именува и разрешува Владата на Република Македонија, а за општинските и училиштата на Градот Скопје, советот на општината, односно Советот на Градот Скопје.

Претставниците од родителите, односно старателите на учениците ги именува и разрешува советот на родителите, претставниците на наставниците ги именува и разрешува наставничкиот совет на училиштето, претставниците на Министерството ги именува и разрешува министерот, а претставниците на деловната заедница Стопанската комора на Република Македонија.

Членовите на одборот освен претставниците од родителите на учениците се именуваат за период од четири години, со право на уште еден избор.

Претставниците од родителите на учениците се именуваат за периодот до завршувањето на средното образование на нивното дете.

Училишниот одбор од редот на своите членови избира претседател.

Одлуките на училишниот одбор се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови на одборот кои имаат право на учество при гласањето и донесувањето на одлуките..

Член 89

Училишниот одбор на државното средно училиште:

- донесува статут;
- предлага годишна програма за работа и извештај за работа до Министерството;
- предлага годишен финансиски план до Министерството;
- предлага завршна сметка до Министерството;
- објавува јавен оглас за избор на директор во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.;
- врши интервју со кандидатите за директор;
- врши избор на директор од пријавените кандидати на објавен јавен оглас за именување на директор;
- поднесува предлог до директорот за престанок на работниот однос на лицата од членот 70 ставови 1 и 2 на овој закон;
- одлучува по приговорите и жалбите на вработените во училиштето;
- одлучува по жалбите на ученици, родители, односно старатели на ученици и
- разгледува и други прашања утврдени со статутот на државното училиште.

Член 89-а

Училишниот одбор на општинското средно училиште, односно средното училиште на Градот Скопје:

- донесува статут;
- предлага годишна програма за работа и извештај за работа до советот на општината;
- предлага годишен финансиски план до основачот;
- предлага завршна сметка до основачот;
- објавува јавен оглас за именување на директор;
- врши интервју со кандидатите за директор;
- од пријавените кандидати на објавениот јавен оглас за именување на директор, му предлага на градоначалникот на општината еден кандидат;
- поднесува предлог до директорот за престанок на работниот однос на лицата од членот 70 ставови 1 и 2 на овој закон;
- одлучува по приговорите и жалбите на вработените во училиштето;
- одлучува по жалбите на ученици, родители, односно старатели на ученици и
- разгледува и други прашања утврдени со статутот на општинското училиште.

Член 89-б

Доколку Државниот просветен инспекторат оцени дека во училиштето битно е нарушен воспитно-образовниот процес, врши вонредна интегрална евалуација и го задолжува училиштето причините за нарушувањето да ги отстрани во рок од една година од денот на добивањето на извештајот за извршената интегрална евалуација.

Доколку причините за нарушувањето училиштето не ги отстрани во рок од една година од денот на добивањето на извештајот од ставот 1 на овој член, во училиштето се врши екстерно проверување и оценување на напредокот и постигнувањата на учениците.

Доколку по извршеното екстерно проверување и оценување од ставот 2 на овој член се утврди дека знаењето на учениците е под образовните стандарди Државниот просветен инспекторат на основачот на средното училиште му предлага разрешување на сите членови на училишниот одбор.

Основачот во случаите утврдени во ставот 3 на овој член е должен да постапи во рок од 15 дена од денот на добивањето на предлогот и веднаш да ја започне постапката за именување на нов училиштен одбор.

Доколку основачот не постапи согласно со ставот 4 на овој член, Министерството по право на надзор, а за обезбедување на вршење на дејноста ги разрешува членовите на училишниот одбор и веднаш именува нов училиштен одбор со мандат најмногу до една година.

Барање за вонредна интегрална евалуација и екстерно проверување и оценување на напредокот и постигнувањата на учениците до Државниот просветен инспекторат можат да поднесат советот на општината, односно Советот на градот Скопје, градоначалникот или советот на родителите.

Трошоците за екстерното проверување и оценување на напредокот и постигнувањата на учениците се на товар на наrachувачот на истите.

Член 90

Управувањето и раководењето во средното приватно училиште ги утврдува основачот.

Член 91

(1) Директорот е раководен орган на јавното средно училиште и одговорен за законитост во работата и за материјално-финансиското работење на училиштето.

(2) За директор на јавно средно училиште се избира лице кое покрај општите услови утврдени со закон ги исполнува условите за наставник, педагог или психолог во средно училиште, има високо образование, пет години работно искуство во установа за воспитно-образовна работа верифицирана од Министерството и положен испит за директор, во моментот на избирањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност, да има соодветен сертификат, не постар од пет години, за познавање на

англискиот јазик ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) - најмалку 30 бода, ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 3 бода, БУЛАТС (BULATS) - најмалку 20 бода или КЕТ (KET) (Cambridge English) - положен, АПТИС (APTIS) - најмалку ниво А2 (A2) и да има положено психолошки тест и тест за интегритет. [8](#)

(3) По исклучок, доколку нема пријавено кандидат со положен испит за директор, за директор може да биде избрано и лице кое не положило испит за директор, но е должно истиот да го положи во рок од една година од денот на изборот за директор.

(4) Доколку избраниот директор не го положи испитот за директор во рокот утврден во ставот 3 на овој член, му престанува мандатот на директор.

(5) Оспособување на кандидати за директори на јавните средни училишта и полагањето на испитот по успешно завршената обука го врши Државниот испитен центар, согласно со закон.

(6) Програмата за подготвување и полагање испит за директори и начинот на спроведувањето на испитот ги пропишува министерот на предлог на Државниот испитен центар.

(7) На кандидатот кој го положил испитот за директор му се издава уверение.

(8) Формата и содржината на уверението за положен испит за директор на јавно средно училиште ги пропишува министерот.

(9) Трошоците за подготовката на кандидатот за полагање на испит за директор и трошоците за полагање на испит за директор паѓаат на товар на кандидатот кој е должен да ги уплати на соодветна сметка на Државниот испитен центар.

(10) Мандатот на директорот на јавното средно училиште трае четири години со можност за уште еден последователен мандат во истото училиште.

(11) Директорот на општинското средно училиште се избира и разрешува од градоначалникот на општината, согласно со овој закон.

(12) Директорот на средното училиште на Градот Скопје се избира и разрешува од градоначалникот на Градот Скопје, согласно со овој закон.

(13) Директорот на државното средно училиште се избира и разрешува од училишниот одбор, по претходна согласност од Министерството, согласно со овој закон.

(14) На наставник, педагог или психолог кој е избран за директор на средно училиште му мирува работниот однос додека ги врши работите директор на средно училиште и има право во рок од 15 дена по престанувањето на мандатот, да се врати на работа во училиштето каде работел пред да биде избран за директор за вршење на работи кои одговараат на неговиот вид и степен на стручна подготовка.

Член 92

Директорот на јавно училиште, односно органот на раководење на приватното средно училиште ја организира и раководи воспитно-образовната и друга

работа, самостојно донесува одлуки, го застапува училиштето пред трети лица и е одговорен за законитоста на работата на училиштето.

Во остварувањето на обврските и раководењето од став 1 на овој член директорот:

- ја предлага годишната програма за работа и презема мерки за нејзино спроведување;
- ги извршува одлуките на училишниот одбор;
- врши избор на наставници и стручни соработници и друг административно-технички кадар;
- формира и раководи со училишната комисија за екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците;
- врши контрола врз начинот на водењето на професионалните досиеја утврдени во членот 68 став 4 од овој закон;
- одлучува за распоредување на наставници, стручни соработници и друг административно-технички кадар;
- одлучува за престанок на работниот однос на наставниците и стручните соработници и друг административно-технички кадар;
- поднесува извештај за успехот и за постигнатите резултати во воспитно-образовната работа до Биро за развој на образованието;
- го реализира планот од годишната програма за посета на часови на наставниот кадар во училиштето во соработка со стручната служба во училиштето, за што составува препораки и забелешки од остварената посета кои се приложуваат кон професионалното досие на наставникот,
- поднесува извештај за реализација на годишната програма до министерството, а за општинските училишта и до општината, односно Градот Скопје и
- врши и други работи предвидени со закон и со статутот на училиштето.

Директорот на државното училиште поднесува извештај за материјалното работење на училиштето во текот на учебната година до училишниот одбор и до Министерството, а директорот на општинското, односно училиштето на Град Скопје до училишниот одбор на училиштето и до надлежниот орган на единицата на локалната самоуправа.

Министерот, односно органот на локалната самоуправа имајќи го предвид мислењето на училишниот одбор, а во основа на извештаите на директорите на јавните училишта, ја оценува нивната работа.

Член 92-а

Градоначалникот, за општинските средни училишта, односно средни училишта на Градот Скопје, три месеци пред истекот на мандатот на постојниот директор донесува одлука училишниот одбор да распише јавен оглас за избор на директор.

За државните средни училишта училишниот одбор три месеци пред истекот на мандатот на постојниот директор донесува одлука да распише јавен оглас за избор на директор.

Во објавениот јавен оглас во јавните гласила се утврдуваат условите кои треба да ги исполнува кандидатот за директор, потребната документација, времето на траење на јавниот оглас и рокот во кој ќе се изврши изборот.

Пријавените кандидати ги доставуваат потребните документи согласно со огласот до училишниот одбор.

Пристигнатите документи ги прегледува тричлена комисија избрана од училишниот одбор чија надлежност се утврдува со статутот на училиштето.

Комисијата е должна во рок од пет дена по завршувањето на огласот да ги разгледа пристигнатите документи.

На кандидатите кои не ги исполнуваат условите предвидени во огласот им се враќаат документите со образложение.

Училишниот одбор може да побара дополнителни документи од кандидатите кои ги исполнуваат условите согласно со одредбите во статутот на училиштето.

Членовите на училишниот одбор и претставник од Бирото за развој на образованието вршат интервју со кандидатите кои ги исполнуваат условите за директор.

Училишниот одбор на општинското средно училиште, во рок од седум дена од извршениот разговор со кандидатите, до градоначалникот предлага еден кандидат за избор на директор.

Училишниот одбор на државното средно училиште, во рок од седум дена од извршениот разговор со кандидатите му предлага на министерот кандидат за избор на директор и врши избор на директор.

Градоначалникот, во рок од 15 дена од денот на добивањето на предлогот, врши избор на директор.

Доколку градоначалникот во рокот утврден во ставот 10 од овој член не избере директор, должен е во рок од три дена да го извести училишниот одбор со писмено образложение за причините.

Училишниот одбор во рок од седум дена од денот на приемот на известувањето од ставот 13 на овој член, на градоначалникот му доставува еден предлог за избор на директор.

Градоначалникот е должен во рок од пет дена од денот на добивањето на предлогот да го избере кандидатот предложен од училишниот одбор.

Кандидатите кои не се избрани, во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката на градоначалникот, имаат право на жалба по однос на спроведувањето на постапката за избор на директор на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Против одлуката на Комисијата од ставот 16 на овој член кандидатот има право на тужба до надлежниот основен суд.

Член 93

Директорот на јавното училиште може да биде разрешен особено:

- на лично барање;

- во случај на направена повреда при извршување на закони, други прописи и општи акти утврдена од страна на Државниот просветен инспекторат и
- ако не ја остварува програмата за работа и не се реализираат плановите и програмите за воспитно-образовна работа
- ако по негова вина е нанесена штета на учениците, односно на нивните родители или старатели и на општествената заедница
- ако дозволи исплаќање на средства кои не се утврдени во годишниот финансиски план на училиштето;
- ако дозволи организирање на дејности и активности што се во спротивност со плановите и програмите;
- ако три години во текот на неговиот мандат најмалку 10% од наставниците и стручните соработници вработени во училиштето се најдат во групата на наставници и стручни соработници кои покажуваат најслаби резултати од екстерното проверување содржани во годишниот извештај за работа на наставниците и стручните соработници.

(2) Директорот на средното училиште се разрешува во рок од 15 дена од страна на градоначалникот, пред истекот на мандатот, ако не постапи согласно член 70-а ставовите (11) и (12) од овој закон.

(3) Директорот се разрешува од страна на министерот во рок од 15 дена по истекот на рокот од став (2) на овој член, доколку градоначалникот не постапи согласно став (2) на овој член.

Член 93-а

Избришан [9](#)

Член 93-б

Доколку постојат одредени сознанија за постапување на директорот согласно со одредбите од членот 93 на овој закон, училишниот одбор свикува седница на која се донесува заклучок во писмена форма кој се доставува до директорот.

Директорот има право во рок од седум дена од приемот да се изјасни за наводите во заклучокот.

Доколку училишниот одбор не го прифати изјаснувањето на директорот, свикува седница во рок од три дена и во присуство на претставник од Државниот просветен инспекторат врши интервјуирање на директорот. Претставникот од Државниот просветен инспекторат дава мислење за оправданоста на разрешувањето на директорот.

Доколку училишниот одбор оцени дека е неопходно доставува предлог за разрешување на директорот до градоначалникот.

Разрешениот директор во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката на градоначалникот има право на жалба по однос на спроведувањето на постапката за разрешување на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Против одлуката на Комисијата од ставот 5 на овој член кандидатот има право на тужба до надлежниот основен суд.

Член 93-в

Градоначалникот, а за државните средни училишта министерот, во рок од три дена од денот на разрешувањето на директорот именува вршител на должноста директор од редот на вработените во училиштето кој ги исполнува условите за директор.

Вршителот на должноста директор ги врши работите до именувањето на нов директор, но не подолго од шест месеца од денот на неговото именување.

Член 93-г

Државниот просветен инспекторат, по утврдувањето на потешките повреди во работењето согласно со членот 93 алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 од овој закон, до директорот на јавното средно училиште доставува извештај со предлог на мерки, по кои директорот треба да постапи во рок од 30 дена од денот на добивањето на извештајот.

Доколку директорот на училиштето не постапи во рокот утврден од ставот 1 на овој член, државниот просветен инспектор доставува до училишниот одбор решение за извршување на предлогот на мерките. Рокот за извршување на решението е 30 дена од денот на неговото добивање.

Доколку училишниот одбор не постапи по решението за извршување на предлогот на мерките, Државниот просветен инспекторат го доставува решението до градоначалникот, а за државните средни училишта до министерот, и до основачот на јавното средно училиште.

Градоначалникот, односно министерот, во рок од 30 дена од денот на добивањето на решението за извршување на предлогот на мерките е должен да го разреши директорот на училиштето, а основачот училишниот одбор.

Доколку градоначалникот не го разреши директорот, а основачот училишниот одбор во рокот од ставот 4 на овој член, Министерството по право на надзор ги разрешува директорот и членовите на училишниот одбор на јавното средно училиште.

Министерството по право на надзор веднаш именува вршител на должноста директор од редот на вработените во училиштето, кој ги врши работите најдолго шест месеца и именува членови на училишниот одбор со мандат од најмногу една година.

Член 94

Избришан [10](#)

Член 95

Стручни органи и тела во јавните училишта се:

- наставнички совет кој го сочинуваат наставниците и стручните соработници;
- советот на годината, односно советот на структурата кој го сочинуваат наставниците кои изведуваат настава и стручните соработници;
- совет на паралелката

- раководител на паралелка и
- стручни активи на наставници по одредени стручни области.

Член 96

Наставничкиот совет:

-

дава мислења по предлогот на годишната програма за работа и го следи нејзиното извршување;

- го разгледува и утврдува успехот на учениците и работата на други стручни органи;

- го усвојува интерниот распоред за екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците,

- го разгледува годишниот извештај за работа на наставниците и стручните соработници и Националниот извештај за работа на наставниците и стручните соработници и предлага соодветни мерки,

- дава предлози за напредување на наставниците и стручните соработници во училиштето,

- им одобрува на ученици завршување две години во една учебна година;

-

го разгледува остварувањето на планот и програмата и презема мерки за нивно извршување;

- донесува одлуки по приговори на ученици за утврдени оценки;

- го разгледува извештајот за извршен стручен надзор, предлага соодветни мерки и

- врши и други работи утврдени со овој закон и статутот на училиштето.

Член 97

(1) Средното училиште има статут.

(2) Со статутот особено се уредуваат: организацијата и вршењето на воспитно-образовната дејност, називот, седиштето, управувањето и раководењето, правата и обврските на учениците, правата и обврските на вработените и други прашања од значење за работа на средното училиште.

(3) Статутот на средното училиште го донесува училишниот одбор.

(4) На статутот на средното училиште согласност дава Министерството.

Член 98

Во јавното средно училиште се формира совет на родители кој го сочинуваат претставници од родителите на учениците кои не се вработени во училиштето.

Советот на родители ја следи и дава мислење за остварување на воспитно-образовната работа.

Работата, бројот на членовите, начинот на избор и организацијата на советот на родители се утврдува со статутот на училиштето.

X. УЧЕНИЧКИ ДОМОВИ

Член 99

Избришан [11](#)

Член 100

Избришан

XI. ФИНАНСИРАЊЕ НА ЈАВНОТО СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 101

Средствата за финансирање на јавното средно образование се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, на начин и по постапка утврдени со Законот за буџетите на Република Македонија, Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

Средствата од ставот 1 на овој член се распределуваат на општините по пат на блок дотации и наменски дотации согласно со Уредбата за методологијата за утврдување на критериумите за распределба на блок дотациите и Уредбата за методологијата за распределба на капиталните и наменските дотации утврдени во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

Општината средствата од ставот 2 на овој член ги распределува на средните училишта на својата територија за обезбедување на реализација на воспитно-образовниот процес, во согласност со утврдените стандарди и нормативи.

Со уредбите од ставот 2 на овој член се уредува распределбата на средствата од блок дотацијата и од наменската дотација која се врши врз основа на формула и согласно со фазите за фискалната децентрализација утврдени во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

Формулата од ставот 4 на овој член за распределба на средствата се изведува основно од бројот на учениците во средните училишта на своето подрачје.

Врз изведувањето на формулата можат да имаат влијание и следниве објективни фактори: возраста на учениците, планот и програмите кои се реализираат во училиштето, типот на училишниот објект, локацијата на училиштето и друго.

Член 101-а

Општината може да ја дополни добиената блок дотација, односно наменска дотација за образование со средства од сопствени извори, освен за платите на вработените во училиштата.

Член 101-б

Податоци од годишниот финансиски план и од завршната сметка на јавните средни училишта, општината објавува во своето службено гласило. Министерството утврдува кои податоци ќе бидат објавени.

Член 102

Министерството донесува финансиски план, критериуми за распределба на средствата и врши распределба на средствата по корисници.

За

начинот на располагањето со средствата Министерството поднесува извештај до Владата на Република Македонија.

Член 103

Јавните училишта, односно установите за образование на возрасни можат да стекнуваат средства од давање образовни услуги на граѓани кои не се утврдени како потреби и интереси на државата и за кои таа не обезбедува средства.

Член 104

Јавните училишта можат да стекнуваат средства и од:

- партиципација на корисниците на услуги;
- продажба на производи и услуги кои се резултат на вршење на основна дејност;
- трговските друштва, јавните претпријатија, установи и органи на државна управа во кои се остварува практична обука за учениците
- проекти одобрени од министерот
- камати и дивиденди на пласирани средства;
- легати, подароци, завештанија и
- други извори.

Средствата од став 1 на овој член ќе бидат наменети за унапредување, осовременување и развој на дејноста во јавните училишта за што се поднесува извештај до Министерството, односно до надлежниот орган на единицата на локалната самоуправа.

Начинот за стекнување и распределба на средствата од ставот 1 алинеите 1 и 2 на овој член ги уредува министерот, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука.

Начинот на распределба на средствата за проектите од став 1 алинеја 4 на овој член поблиску го пропишува министерот.

XII. НАДЗОР [12](#)

Член 105

Надзор над законитоста на работата на средните училишта врши Министерството.

Член 106

Кога Министерството ќе смета дека статутот или друг акт на средното училиште не е во согласност со Уставот и закон има право да го запре од извршување актот до донесување на одлука на Уставниот суд на Република Македонија.

Ако Министерството во вршење на правото на надзор на законитоста на работата, утврди дека средното училиште издало свидетелство, диплома, уверение за стручна, односно работна способност спротивно на одредбите на законот донесува решение за нивно поништување што се објавува во средствата за јавно информирање и поднесува пријава до органот за кривично гонење.

Член 107

Стручен надзор во средното училиште врши Биро за развој на образованието на начин утврден со закон.

Средното училиште е должно да овозможи непречено вршење на стручниот надзор и увид во педагошката документација што се води во средното училиште.

Член 108

(1) За извршување на законите и другите прописи од областа на средното образование во средните училишта се врши инспекциски надзор.

(2) Инспекциски надзор врши Државниот просветен инспекторат и овластени инспектори на општината, односно Градот Скопје на начин утврден со закон.

(3) Државниот просветен инспекторат врши и надзор над квалитетот на воспитно-образовниот процес во средните училишта.

(4) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор државниот просветен инспектор или овластениот инспектор на општината, односно на градот Скопје утврди дека за прв пат е сторена неправилност од членот 109 ставови (1) и (2) на овој закон, е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на лицето или средното училиште каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

(5) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот.

(6) Едукацијата ја организира и спроведува Државниот просветен инспекторат, односно овластениот просветен инспектор на општината/ градот Скопје којшто го извршил инспекцискиот надзор во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

(7) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за едно или повеќе лица, односно едно или повеќе средни училишта.

(8) Доколку во закажаниот термин лицето или средното училиште над кое се спроведува едукација не се јави на едукацијата ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

(9) Доколку лицето или средното училиште над кое се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.

(10) Доколку државниот просветен инспектор, односно овластениот просветен инспектор на општината/градот Скопје при спроведување на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекцискиот надзор.

(11) Доколку државниот просветен инспектор, односно овластениот просветен инспектор на општината/градот Скопје при спроведување на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд.

(12) Државниот просветен инспекторат, односно овластениот просветен инспектор на општината/градот Скопје којшто го извршил инспекцискиот надзор, води евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот.

Член 108-а

При вршењето на надзорот над работата на органите на општината и Градот Скопје, Министерството ги врши следниве работи:

- ја следи законитоста на работата на органите на општината и Градот Скопје, презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината во согласност со овој закон;
- оценува дали органите на општината и Градот Скопје обезбедуваат надлежностите на општината да се извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со овој закон;
- им укажува на органите на општината и Градот Скопје на пречекорувањето на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис и им предлага соодветни мерки за надминување на таквата состојба;
- укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на органите на општината и Градот Скопје кои би можеле да го оневозможат вршењето на работите од областа на средното образование од локално значење;
- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината и Градот Скопје во рамките на овој закон на барање на органите на општината;
- го следи навременото донесување на прописите на општината и Градот Скопје предвидени со овој закон;
- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот ги донесува во решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физичките и правните лица и презема мерки во согласност со овој закон;
- дава мислење и стручна помош по предлог прописите на општината и Градот Скопје предвидени со овој закон, на барање на органите на општината, односно Градот Скопје;
- го следи остварувањето на јавноста на работата на органите на општината и Градот Скопје, во остварувањето на нивните надлежности утврдени со закон, а особено од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните;
- го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општините и
- навремено ги известува органите на општината и Градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршењето на надзорот.

За преземените мерки и активности од алинеите 6 и 7, Министерството го информира Министерството за локална самоуправа.

Член 108-б

Доколку и покрај укажувањата и преземените мерки и активности, органите на општината и Градот Скопје не го обезбедат извршувањето на работите кои со закон се утврдени како нивна надлежност и за чие извршување се одговорни општината и Градот Скопје, по сила на овој закон им се одзема вршењето на соодветната надлежност.

Вршењето на одземените работи го презема Министерството, но најмногу до една година од денот на нивното преземање.

Министерството вршењето на работите од надлежност на општината и Градот Скопје ги врши во име и за сметка на општината, односно Градот Скопје.

За одземањето на работите од ставот 1 на овој член се известува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на финансиите.

XIII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 109

(1) Глоба во износ од 600 до 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на родителот, односно старателот на малолетниот ученик ако ученикот не е запишан во средно училиште или нередовно го посетува училиштето (член 3 став (1)).

(2) Глоба во износ од 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на средното училиште, ако:

- внесува погрешни податоци во интегрираната база на податоци (член 9-а);
- не користи информатичка опрема во наставата (член 21 став (4)) и
- не истакне распоред за дополнителна и додатна настава за секој наставен предмет, на видно место во училиштето и истиот не го достави до Државниот просветен инспекторат (член 51-б став (1)),

(3) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на директорот на средното училиште.

(4) Глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на наставникот во средното училиште за дејствието од ставот (2) алинеја 2 на овој член. [13](#)

(5) Глоба во износ од 1.200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на средното училиште, ако:

- не внесува податоци во интегрираната база на податоци (член 9-а),
- запише ученик преку бројот утврден во конкурсот за запишување (член 42),
- не склучи нов договор за работа со наставник (член 72 став (2)),
- ја води и издава педагошката документација спротивно на членовите 73 и 74 од овој закон и
- дозволи исплаќање на средства кои не се утврдени во годишниот финансиски план на училиштето (член 93 став (1) алинеја 5).

(6) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (5) на овој член на директорот на средното училиште.

(7) Глоба во износ од 150 до 180 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на наставникот во средното училиште за дејствието од ставот (5) алинеја 4 на овој член.

(8) Глоба во износ од 150 до 180 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на наставникот во средното училиште ако не ја реализира наставата интерактивно (член 69-а став (1)).

(9) Глоба во износ од 80 до 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на родителот, односно на старателот за прекршок, ако не се јави во утврдениот термин за советување по втората упатена покана (член 58-а став (2)).

(10) Глоба во износ од 200 до 280 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на родителот, односно на старателот за прекршок, ако не се јави во утврдениот термин за советување по третата упатена покана (член 58-а став (2)).

(11) За секое наредно повторување на прекршоците од ставовите (1) до (10) на овој член во тековната учебна година се изрекува глоба во двоен износ.

Член 109-а

(1) Глоба во износ од 1.600 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на средното училиште, ако:

- дозволи организирање и дејствување на политички партии и верски организации во средното училиште и изведува верско образование и се истакнат партиски и верски обележја (член 7),
- користи печат со несоодветна содржина за заверка на јавните исправи (член 8),
- започне со вршење на дејноста пред донесувањето на решение за исполнетоста на условите за почеток со работа и вршење на дејноста (член 19),
- остварува план и програма што не е донесена од Министерство за образование и наука (член 22),
- не го оствари годишниот фонд на часови утврден со планови и програми (член 24),
- не донесе годишна програма за работа (член 29),
- не спроведе самоевалуација на училиштето (член 29-а став (1)),
- не донесе програма за развој на училиштето (член 29-а став (2)),
- телесно казни ученик, односно психички го малтретира (член 51),
- изврши избор на наставници и стручни соработници во настава спротивно на условите утврдени со овој закон (членови 59 и 60),
- се врши телесно или психичко малтретирање на наставник или стручен соработник (член 69-а став (3)) и
- по извршената вонредна интегрална евалуација не ги отстрани причините за нарушувањето на воспитно-образовниот процес (член 89-б став (1)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на директорот на средното училиште.

(3) Глоба во износ од 200 до 240 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на наставникот во средното училиште за дејствијата од ставот (1) алинеи 1, 5 и 9 на овој член.

(4) Глоба во износ од 350 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на родителот, односно старателот ако родителот, односно старателот или неговото дете врши телесно или психичко малтретирање на наставникот или стручниот соработник (член 69-а став (3)).

(5) За секое наредно повторување на прекршоците од ставовите (1) до (4) на овој член во тековната учебна година се изрекува глоба во двоен износ.

(6) На средното училиште за дејствијата од ставот (1) алинеја 3 на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на дејност во времетраење од најмногу три години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(7) На директорот на средното училиште за дејствијата од ставот (1) алинеја 3 на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на професија во времетраење од најмногу една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 109-б

(1) Глоба во износ од 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако започне со работа спротивно на одредбите од членовите 11, 13 и 13-а од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 5.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице ако започне со работа спротивно на одредбите од членовите 11, 13 и 13-а на овој закон.

(4) На правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на дејност во времетраење од најмногу три години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(5) На физичкото лице и на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставовите (2) и (3) на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на професија во времетраење од најмногу една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(6) Глоба во износ од 200 до 300 евра во денарска противвредност државниот просветен инспектор ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице ако не постапи согласно член 70-а ставовите (11) и (12) од овој закон.

(7) За секое наредно повторување на прекршоците од ставот (6) на овој член во тековната учебна година се изрекува глоба во двоен износ.

Член 109-в

(1) За прекршоците утврдени со овој закон прекршочна постапка води и прекршочни санкции изрекува надлежен суд.

(2) Одмерувањето на висината на глобата за правно лице се врши согласно Законот за прекршоците.

(3) За прекршоците утврдени во членовите 109, 109-а, 109-б, 109-г и 110 од овој закон, државниот просветен инспектор должен е на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог, согласно Законот за прекршоци.

(4) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

(5) Во записникот од став (4) на овој член се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

(6) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог ги потпишува директорот на основното училиште или од него овластено лице.

(7) Државниот просветен инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот од покренатите постапки.

(8) Во евиденцијата од ставот (7) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(9) Личните податоци од ставот (8) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

(10) Министерот за образование и наука ги пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

Член 109-г

(1) Глоба во износ од 400 евра во денарска противвредност државниот просветен инспектор ќе му изрече за прекршок на правното лице ако не се води е-дневник врз неделна основа во средното училиште (член 74 став (4)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на директорот на средното училиште.

(3) Глоба во износ од 50 до 60 евра во денарска противвредност државниот просветен инспектор ќе му изрече за прекршок на наставникот ако не води е-дневник на неделна основа во средното училиште (член 74 став (4)).

(4) За секое наредно повторување прекршоците од ставовите (1) до (4) на овој член во тековната учебна година се изрекува глоба во двоен износ.

Член 109-д

Средствата од глобите изречени од страна на државните просветни инспектори се приход на Буџетот на Република Македонија.

Член 110

(1) Глоба во износ од 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице ако дозволи тестаторот и помошникот на тестаторот да се од редот на наставниците по предметот по кој се врши екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците (член 45-а став (11)).

(2) Глоба во износ од 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на наставниците ако постапуваат спротивно на член 45-а став (8).

(3) Глоба во износ од 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за на тестаторот и помошникот на тестаторот ако дава било какви информации во врска со одговорите на прашањата (член 45-а став (10)).“

(4) Глоба во износ од 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на тестаторот и помошникот на тестаторот ако се од редот на наставниците по предметот по кој се врши екстерното проверување (член 45-а став (11)).

(5) За секое наредно повторување на прекршоците од ставовите (1) до (4) на овој член во тековната учебна година се изрекува глоба во двоен износ.

XIV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 111

Постојните јавни средни училишта на територијата на Република Македонија продолжуваат со работа како општински училишта, односно училишта на градот Скопје, согласно со одредбите на овој закон, од денот на конституирањето на советите на општините и на градот Скопје и изборот на градоначалниците на општините и градоначалникот на градот Скопје по спроведувањето на првите наредни локални избори согласно со Законот за локалните избори (“Службен весник на Република Македонија” број 46/96, 12/2003, 35/2004, 52/2004 и 60/2004), освен следниве училишта: Државното училиште за применета уметност “Лазар Личеноски” Скопје, Државното училиште за физичка култура “Методија Митевски Брицо” Скопје, Музичко-балетскиот училишен центар “Илија Николовски Луј” Скопје, Училишниот центар за музичко образование Штип, Училишниот центар за музичко образование Битола, Државно музичко училиште “Тодор Скаловски - Тетоец” – Тетово, Центарот за рехабилитација и образование “Партенија Зографски” Скопје, Центар за средно

образование “Св. Наум Охридски” Скопје, Државното училиште за деца и младинци со оштетен вид “Димитар Влахов” Скопје и Центарот за специјално средно образование “Искра” Штип, кои продолжуваат со работа како државни средни училишта.

Член 112

Основачките права и обврски спрема средните училишта од членот 111 на овој закон ги преземаат општините, односно градот Скопје за училиштата на своето подрачје, од денот на конституирањето на советите на општините и на градот Скопје и изборот на градоначалниците на општините и градоначалникот на градот Скопје по спроведувањето на првите наредни локални избори согласно со Законот за локалните избори (“Службен весник на Република Македонија” број 46/96, 12/2003, 35/2004, 52/2004 и 60/2004).

Сопственоста на училишните објекти и имотот на средните училишта од ставот 1 на овој член, со одлука на Владата на Република Македонија ги презема општината, односно градот Скопје за училиштата на своето подрачје, од денот на конституирањето на советите на општините и на градот Скопје и изборот на градоначалниците на општините и градоначалникот на градот Скопје по спроведувањето на првите наредни локални избори согласно со Законот за локалните избори (“Службен весник на Република Македонија” број 46/96, 12/2003, 35/2004, 52/2004 и 60/2004).

Член 113

Јавните училишта во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе ја усогласат својата организација, работа, статутите и други општи акт и со одредбите на овој закон. [14](#)

Член 114

Одредбите од членовите 33 став 3, 35, 37, 38 ставови 1, 2 и 3 и 39 став 2 на овој закон, кои се однесуваат на државната матура, училишната матура и завршниот испит ќе се применуваат од учебната 2007/2008 година.

Член 115

Учениците кои гимназиското образование, тригодишното и четиригодишното стручно образование го завршуваат според плановите и програмите што се донесени пред влегување во сила на овој закон, полагаат завршен испит според одредбите на Правилникот за содржината и организацијата на завршниот испит во средното образование (“Службен весник на Република Македонија” број 15/92 и 18/93).

Член 116

Нострификација, односно еквиваленција на свидетелство извршено во републиките и автономните покраини на поранешната Социјалистичка Федеративна Република Југославија до 1 септември 1991 година, има иста вредност на територијата на Република Македонија.

Свидетелствата на лицата кои го стекнале образованието во поранешните републики, односно држави на Социјалистичка Федеративна Република Југославија до 1 септември 1995 година се признаваат без спроведување постапка за нострификација.

Член 117

Одредбите од член 72 на овој закон се применуваат и за наставниците кои засновале работен однос пред влегување во сила на овој закон.

Член 118

Директорите на средните училишта од член 91 на овој закон, именувани пред влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ги вршат своите функции до истекот на времето за кое се именувани.

Член 119

Министерот во рок од шест месеци од влегувањето во сила на овој закон, ќе ги донесе прописите предвидени со овој закон.

Член 120

Министерството во рок од шест месеци од влегувањето во сила на овој закон ги донесува програмите за стручен испит од член 67 од овој закон.

Член 121

До донесувањето на поблиски прописи предвидени со овој закон, се применуваат прописите што биле во примена пред влегувањето во сила на овој закон, по однос на средното образование, доколку не се во несогласност со овој закон.

Член 122

Наставниците кои според рокот утврден во член 147 од Законот за насоченото образование ("Службен весник на СРМ" број 16/85), не се здобиле во утврдениот рок со педагошко-психолошка и методска подготовка, се должни да се здобијат со истата во рок од една година од влегувањето во сила на овој закон, во спротивно им престанува работниот однос.

Обврската од став 1 на овој член не се однесува за наставниците кои имаат најмалку 15 години работно искуство како наставници.

Член 123

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од Законот за насоченото образование ("Службен весник на СРМ" број 16/85, 2/86, 29/86, 7/88, 18/89, 29/89, 12/90, 11/91, 40/91 и 14/95), што се однесуваат на средното образование.

Член 124

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во "Службен весник на Република Македонија".